

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ראשון

היכל
שמיני

מאמרי

בי תשא; דבר גו' ויקחו לי תרומה

תרפ"ב

מכבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הר אשונה מכת"ק

על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ותשע לבריאה

שנת הקהל

לעילוי נשמת

הרבנית הצדקנית

מרת חוה ע"ה

גורארי'

בת אדמו"ר הרב אברהם יהושע העשיל מקאפישיניץ

אשת חבר שעמדה במסירות נאמנה על יד בעלה

הרה"ח הרה"ת ר' שניאור זלמן ע"ה

שפעל כל ימיו למלאות רצונותיהם הק'

ונאמן ביתם של רבותינו הקדושים

כ"ק אדמו"ר אדמו"ר מהוריי"צ

וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

מגזע תרשישים הצדיקים הרבנים הקדושים

האוהב ישראל מאפטא ור' לוי יצחק מבארדיטשוב

דער הייליגער רוזינער

ולמעלה בקודש המגיד הגדול ממעזריטש

ומעוד גדולי תלמידי הבעש"ט

זצוקלה"ה

נפטרה בשם טוב עש"ק אחר חצות

כ"ד אדר, ה'תשס"ו

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי ולזכות משפחתה שליט"א

להיות טהור¹⁷⁴, והרע יתהפך לטוב, ועז"א והסירתי בעצמי, כלומר מדבר בעד עצמו שהוא בחי' גילוי העצמות ממש ואז יתבטל הרע לגמרי מכל וכל. והנה ע"י ועבדתם הוא ג"כ המשכת בחי' העצמות אמנם הוא בחו"ב דהוא רק להבדיל בין הטמא והטהור, אבל שהטמא יהפך לטהור הוא ע"י גילוי העצמות ממש, וגילוי זה יהי' לע"ל דהרע עצמו יהפך לטוב דלעתיד יהי' התגלות העצמות ממש ואז הסרתו מחלה מקרבך, וזהו ועבדתם ל' נסתר שהוא התגלות העצמות, וגם ל' רבים דיש ב' מיני עבודה הא' דבזה"ב והב' דבזה"ג, דשניהם הוא בחי' התגלות עצם הנשמה וכנ"ל ולכן א' ועבדתם ל' רבים דהעיקר יהי' התגלו' עצם הנשמה ועי"ז יהי' יחוד או"א בבחי' המשכת גילוי אור חדש, ואז וברך את לחמך ומימך דבתושב"כ ותושבע"פ למטה יהי' גילוי עצמי לברר בירורי' בכח התורה, ואח"כ והסירתי כו' כמדבר בעדו לפי שזהו גילוי העצמות ממש דאז יבטל הרע לגמרי מכל וכל.

ועפי"ז יובן פ' הרב המגיד ז"ל⁸¹ מכל איש שכולו איש, דע"י עבודתו הוא ממשיך גילוי עצם הנשמה, וזהו מעלת העבודה דאף הקב"ה לא השרה שכינתו על ישראל עד שעשו מלאכה תחלה, ועשו לי מקדש, שע"י עשיית מלאכה במלאכת המקדש אז ושכנתי בתוכם, ובכדי שיהי' עשיית המקדש הנה דבר אל בני' ויקחו לי תרומה, ואמר ויקחו ולא יתנו דהעיקר הוא המשכת העצמות שבא ע"י עבודה דתפלה, דהמקדש הוא העבודה דתפלה כנודע, וקיחה זו הוא לשמי שהוא ברום המעלות בחי' השם הכלול בעצמותו, שזה בא ע"י התרומה, וג' תרומות אמורי' בפרשה זו, תרומת אדנים העבודה שע"פ טו"ד, ותרומת שקלי' מי שהוא איש דוקא ואשר נדבה לבנו אותו להרים תרומת ד' שהוא בחי' רוח העולה, ותרומת בדק הבית שבזה כל ישראל שוים שהוא תכלית העלי' שע"י קיום המצות. וזהו דבר אל בני' ויקחו לי תרומה, והיא תרומת אדנים שזהו תחלת העבודה דאדנים הם יסודי והתחלת קימת המשכן¹⁷⁵, ובעבודה הוא החקיקה, דבאדני' העיקר בהם החריצים¹⁷⁶ שיהיו מעמד הקרשים, והיא העבודה שע"פ טו"ד, ואח"כ מאת כל איש אשר ידבנו לבו, תרומת שקלים, דהשקלים הוא המספר שבגנוזות כנ"ל והו"ע הנדיבות לב ולכן אמר לי ופרש"י לשמי דתחלת ועיקר העבודה הוא שיהי' המשכת העצמות והוא בהקדמת העבודה שע"פ טו"ד ואח"כ מאת כל איש שכולו איש (וע"ד דאי' במשה מחציו ולמטה איש¹⁷⁷, דגם בז"א שהוא מהחזה ולמטה הוא ג"כ איש¹⁷⁸), המשכת המוחין בכל הע"ס, שבזה הוא משלים הכוונה העליונה בהבריאה, וזהו שכולו איש בחי' אדם השלם כו'.

(174) ראה גם תורת חיים וישלח קצו, א. שמות מב, ג. סה"מ תרנ"ח ע' קצו.

(175) ראה לקו"ש ח"א ע' 164 ואילך.

(176) ראה פרש"י תרומה כו, כה.

(177) דב"ר פי"א, ד. מדרש תהלים (באבער) ז, א.

(178) ראה אוה"ת שמות ח"ז ע' ב'תעא. ח"ח ע' ב'תתכט.

MA'AMAR: KI TISO; VEYIKCHU LI TERUMO 5682

Copyright © 2009

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 778-4148

editor@kehot.com

www.kehot.com

All rights reserved.

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

Printed in Israel

נדפס בבית-ספר לדפוס „יד החמשה“, כפר-חב"ד. טלפון: 03-9606-237

יתהלל המתהלל¹⁷¹ בזאת התו' שירדה למטה לברר בירורי' להיות כי בזה הוא השכל וידוע אותי¹⁷¹ בחי' העצמות שלמעלה מבחי' ח"ע, לפי כי באלה חפצתי¹⁷¹, דחפץ העליון הוא לעשות משפט וצדקה בארץ הלזו הגשמי' עפ"י התורה, וזהו יושב ועוסק בתורה¹⁵², בחי' ישיבה דוקא¹⁷², שהוא השפלת קומתו כב"י¹⁷², וכמו עד"מ האדם דכאשר הוא עומד מלא קומתו המוחין הם מוגבהי', וכאשר יושב ה"ה מושפל קומתו וגם המוחין שלו כו' וזהו יושב כו' שהוא המשכת אוא"ס בתו' והוא יושב תהלות ישראל, שע"י תהלות ישראל העבודה בתפלה במס"נ שע"י הוא המשכת העצמות בחו"ב הנה אז התו' היא בחי' לחם המחבר להיות ההמשכה דתורה אור להאיר בכל המדרי' למטה מטה. וזהו ג' שעות הראשונ' כו' והלא ג' שעות הראשונת הוא זמן התפלה, אך היא הנותנת דבזמן שמקבל תפלותיהן של ישראל במסירת נפשם באהוי"ר לד' כנ"ל הנה אז הוא יושב ועוסק בתו' המשכת העצמות בתורה.

וזהו ועבדתם כו' וברך את לחמך כו' שגם בלחמך שהיא התו' שלמטה יהי' בה גילוי בחי' העצמות וכנ"ל, והנה לחמך ומימך הם תושב"כ ותושבע"פ, דתושב"כ לחמך, ומימך תושבע"פ, שהם בחי' חו"ב, דתושב"כ חכ' ותושבע"פ בינה, ולכאו' הרי החכ' גבוה במעלה מבחי' הבינה, ולמה תושב"כ שהיא בחי' חכ' מרומז בלחם שהוא לבוש גשמי יותר מכמו המים, ותושבע"פ שהיא בחי' בינה מרומזת במים, דהמים אינם גשמי' כ"כ שהם גוון עצמי כו' אך זהו בדוגמת ענין הנ"ל במקרא שהוא בחי' חב"ד שלמעלה מהתלמוד שהוא בחי' נה"י, ומ"מ הרי מקרא בעשי' כו', וכמו"כ הוא בתושב"כ שהיא בחי' חכ' ע"כ רמוזה בלחם שהוא כמו לבוש גשמי יותר. וזהו ועבדתם כו' דלגבי עצמותו ית' אינו שייך ענין העבודה כלל דאנת הוא שלימותא דכולא²², וכלום חסר²³, ומ"מ הלא עבודה צורך גבוה היא, דהלא והחכ' מאין תמצא שהיא אינה בערך העצמות כלל, ולזאת ועבדתם בעבודה שבלב זו תפלה, דע"י העבודה במס"נ הנה ע"י הוא המשכת גילוי אור חדש בחו"ב, ואז וברך את לחמך ומימך, ההמשכה בתושב"כ ותושבע"פ להיות הבירורי' עפ"י התו'. ואח"כ אמר והסירתי מחלה מקרבך, דהנה מחלה ר"ל הוא מקור החולי היפך ענין הלחם שהוא מחבר הגוף והנפש, והמחלה הוא מפריד ר"ל, והוא הרע דנוגה. ועז"א והסירתי מחלה, שהרע דנוגה צריכי' להעביר לגמרי מכל וכל, דהנה ע"י ועבדתם שהוא ההמשכ' בחו"ב שהיא תושב"כ ותושבע"פ הוא רק להבדיל בין הטמא לטהור, אבל הטמא נשאר, והוא רק מה שעפ"י משפט התו' דבר זה טהור ויכול להתברר, ודבר זה הוא טמא, וא"א שיתברר, אבל הטמא נשאר. והסירותי מחלה מקרבך הוא מ"ש¹⁷³ ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ שהטמא יתבטל לגמרי, או שהטמא יהפך

ב"ה.

פתח דבר

לקראת כ"ב שבט יום היארצייט־הילולא העשרים ואחד של הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע זי"ע,

הננו מוציאים לאור – בפעם הראשונה מכת"ק – ד"ה כי תשא דש"פ משפטים, פ' שקלים וד"ה דבר גו' ויקחו לי תרומה תרפ"ב (תדפיס מספר המאמרים תרפ"ב שמכינים עתה לדפוס).

לחביבותא דמילתא – בא בתחלת הקונטרס צילום גוכתי"ק מעמוד הראשון של המאמר.

חלוקת הקטעים – ע"י המו"ל.

*

לתועלת הלומדים באו בשולי הגליון מראה מקומות וציונים – נערכו ע"י הרה"ת ר' אהרן לייב (בהרשד"ב) שי' ראסקין.

מערכת „אוצר החסידים“

מוצש"ק פ' בשלח, י"ג שבט, ה'תשס"ט, שנת הקהל ברוקלין, נ"י.

(* בהודמנות זו אנו פונים לכל לומדי ומעייני המאמרים שבאם יש להם איוו שהיא הערה או תיקון טעות וכיו"ב נא לשלחם למערכת „אוצר החסידים“, 770 איסטערן פארקוויי, ברוקלין, נ"י. או בדואר אלקטרוני: editor@kehot.com, כדי שנוכל לתקנם בעת הדפסת הספר.

(171) שם, כג.

(172) ראה לקו"ת שה"ש א, ב. שם, ד. מאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' שלח ואילך. אוה"ת בהעלותך ע' שסב. סה"מ תר"ל ע' פט. תרל"ה ח"ב ע' תח. המשך תער"ב ח"ג ע' ארצא ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 34 ואילך. ד"ה ואתה ברחמיך הרבים תשי"ז (סה"מ תשי"ז ע' צג). ד"ה היושבת בגנים תשל"ט (סה"מ באתי לגני ח"ב ע' גלב).

(173) זכרי' יג, ב.

ישראל, וכן הא דארז"ל¹⁵² ג' שעו' הראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה, וצ"ל מהו"ע יושב דוקא.

אך הענין הוא דהנה ארז"ל¹⁵³ ג' נובלו' הן, נובלות חכ' שלמעלה תורה, והנה נובלו' הוא מה שנופל ונושר מן האילן שהוא מותרות, אשר כמו"כ הוא מה שהתו' היא בחי' נובלות חכ' שלמעלה היינו שהיא בחי' חיצוני' ומותרות, ולכא' א"מ דהלא אורייתא מחכ' נפקית¹⁵⁴, ואלפים שנה קדמה תו' לעולם¹⁵⁴ בחי' אאלפך חכ' אאלפך בינה¹⁵⁵, ואיך היא בחי' נובלו' בלבד, אך הענין הוא דהנה זה שאמרו דתו' היא נובלו' חכש"מ"ע ה"ז לשבח ולא לגנאי ח"ו, דהתו' ירדה למטה להתלבש בלבושי נוגה, דכל ענין התו' הוא להבדיל בין הטמא לטהור. וזהו שית סדרי משנה הם ו"ק דיצי"156 להכשיר ולפסול לחייב ולזכות לטמא ולטהר, הנה בכדי שתתלבש בלבושי נוגה לבררם זהו רק מבחי' נובלות דחכ' שלמעלה שמתלבש בזה, דהנה בחכ' אתברירו¹⁵⁷, כל הבירורי' הוא ע"י החכ' דוקא, ומה שיורד בזה הוא רק בחי' נובלו' לבד, אך זה גופא הוראה דרשש ההמשכה הוא מבחי' העצמות שלמעלה מבחי' חכ"ע דאצי", דזהו הכלל כל הגבוה ביותר, יורד למטה מטה ביותר¹⁵⁸, דבכדי שיהי' השפלת האור למטה יותר לברר, הנה שרש המשכתו הוא מבחי' גבוה יותר, וע"ד דכתי"159 ועברתי באמ"צ ודרז"ל¹⁶⁰ אני ולא מלאך, דלהיות דאמ"צ היא ערות הארץ¹⁶¹ וטומאה כו', א"א לירד לשם אלא רק בחי' אני לבד¹⁶². וכמו"כ בתו' בכדי שתוכל לירד למטה לברר בירורים הוא ע"י גילוי העצמות שלמעלה מבחי' ח"ע.

ויובן זה מהא דא"י בע"ח¹⁶³ דמקרא משנה ותלמוד הוא חב"ד חג"ת ונה"י, ובפע"ח¹⁶⁴ א"י דמקרא בעשי' משנה ותלמוד ביצי' וברי', ולכא'165 הרי מקרא

(152) עבודה זרה ג, ב.

(153) ב"ר פ"ז, ה.

(154) ראה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ח, ב. תנחומא וישב ד. ושי"ג. זח"ב מט, א.

(155) ראה איוב לג, לג. שבת קד, א. ראה לקו"ת שה"ש א, סע"ד ואילך. סה"מ תרל"א ח"א ע' רפט.

(156) ראה פרי עץ חיים שער הנהגת הלימוד. ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תרכד.

(157) ראה זח"ב (היכלות) רנד, סע"ב. עץ חיים שער ח (שער דרושי נקודות) פ"ו. יח (שער רפ"ח ניצוצין) פ"ה. שער לט (שער מ"ז ומ"ד) דרוש א. תניא אגה"ק ס"כ (קמד, ב). סכ"ח. סה"מ"צ להצ"צ לא, ב. סו, ב. אוה"ת אמור ח"ג ע' תתסג. סה"מ תש"ח ע' 206. תש"ט ע' 55.

(158) ראה לקו"ת שה"ש כג, א. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד ע' קכו. סידור עם דא"ח עא, ד. שא, ג. שערי אורה נח, א ואילך. סה, א ואילך. ועוד.

(159) בא יב, יב.

(160) ספרי תבוא כו, ח. זח"א קיז, א (מהנ"ע). הגדה של פסח.

(161) מקץ מב, ט. שם, יב. קהלת רבה פ"א, ד (בסופו). עץ חיים שער (מג) ציור העולמות פ"א.

(162) ראה לקו"ת צו יב, ג. טז, א.

(163) ראה אוה"ת במדבר (שבועות) ס"ע 43 ואילך (בהוצאת קה"ת, תשנ"ה). מקומות שצויינו בהערה 165. וראה קונטרס שפת אמת סל"ט – שבסו"ס אמת ליעקב.

(164) שבעה ערה 156. וראה תניא פ"מ. אגה"ק סכ"ו (קמד, א).

(165) ראה גם תו"א חיי שרה יז, א. לקו"ת ויקרא ה, סע"א. מאמרי אדמו"ר הזקן הנחות הר"פ ע' קעג. מאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ך ע' קלט ואילך. המשך תער"ב ח"א ע' שית. ח"ג ע' א'שסד ואילך.

בס"ד ש"פ משפטים, פ' שקלים, פ"ב.

כ"י תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כפר נפשו להוי' וגו'², והנה כוונת הכתוב הוא כאשר ימנו את ישראל, הנה כזאת וכזאת הוא תורת המנין ע"פ התורה, וצ"ל מהו אומרו כי תשא, והול"ל כי תמנה³, וכמ"ש בדוד (ש"ב כ"ד⁴) לך מנה את ישראל וגו' וכאן הוא אומר כי תשא דוקא. ועוצ"ל מהוא אומרו ראש בני ישראל, דהלא מנין זה הוא מנין פרטי ולא ראשי אבות או מטות והול"ל כי תשא את בני ישראל, ועוצ"ל מהו לפקודיהם, דפקודיהם הוא מנינם, וכתרגומו⁵ למניניהון⁶, דמשמע מזה שבאמת יש מספר מדוד ומנוי מכבר דזהו לפקודיהם, אלא שהמספר ההוא הוא מוסתר ונעלם, וא"כ למה צריכים למנותם עוד פעם, אלא המובן מזה הוא דלהיות המספר ההוא, הוא נסתר מאד וצריכים למנותו בגילוי, אשר לפי"ז יובן אומרו כי תשא, ולא כי תמנה או כי תפקוד, דהכוונה הוא למנותו במנין הגלוי אשר במנין זה יעלו ויגיעו לבחי' פקודיהם שהוא המנין הנסתר, ובזה יובן לשון התרגום ארי תקבל ית חושבן בני"י (במספר הגלוי, להיות) למניניהון (במספר הנסתר והנעלם) וצ"ל מהו"ע מספר המוסתר, ומהו מספר הנגלה, וע"י מה הוא ביכולת להעלות ולישא כי יתאים לפקודיהם, ובכדי שמספר הנגלה יתאים עם מספר הנסתר ויהיו לאחד הוא ע"י ונתנו איש כפר נפשו להוי' כו' וכאמרז"ל (ב"ב ד"י ב') א"ר אבוה, אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע, במה תרום קרן ישראל, א"ל בכי תשא, ופירש"י⁷ אם באת לשאת את ראשם בהגבהה קח מהם כפר לצדקה, וצ"ל מהו"ע נשיאת ראש בהגבהה דוקא, ובמכילתא (פ' משפטים⁸) תניא, ר' ישמעאל אומר, בא וראה רחמיו של הקב"ה על בשר ודם, שאדם קונה עצמו בממון מידי שמים שנא' כי כו' ונתנו איש כפר נפשו כו',

(1) מאמר זה ושלאחריו (ד"ה דבר גו' ויקחו לי תרומה) מיוסד על ד"ה ועבדתם את ה"א עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' רכה ואילך). עוד מאמרים המיוסדים על ד"ה הנ"ל עטר"ת: ד"ה ועבדתם וד"ה ועשו לי מקדש תרפ"ט (סה"מ תרפ"ט ע' 128 ואילך). ד"ה ישא הוי' – והמאמרים שלאחריו – תש"ג (סה"מ תש"ג ע' 151-169).

לכמה ענינים המבוארים לקמן – ראה ד"ה ועבדתם את ה"א במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' תב ואילך. ע' תו ואילך. הגהות הצ"צ – שם ס"ע תא ואילך. אוה"ת משפטים ע' אקצח ואילך.

(2) תשא ל, יב.

(3) ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"א ע' שסא.

(4) פסוק א.

(5) תרגום אונקלוס עה"פ.

(6) ראה גם רד"ה כי תשא תרפ"ו (סה"מ תרפ"ו ע' קצב).

(7) ב"ב שם (ד"ה אמר לו).

(8) כא, כט. וראה אוה"ת תשא ע' א'תתלו.

ואו"ס שלא ע"י אמצעיית המדות, דבזה"ב דזו"נ הם בבחי' פנים בפנים אז הרי המל' מבקשת צרכי' מז"א בעלה, אבל בזה"ג דאני בתוך הגולה אז אברהם לא ידענו¹⁴⁵, שאין בחי' אהוי"ר מפני ריבוי ההעלמות וההסתרים, הנה ע"י העבודה בבחי' או"ח הוא אני בעצמני] בבחי' תפלה והתחברות לעצמות או"ס. וזהו דכתיב¹⁴⁶ ואתה קדוש יושב תהלות ישראל, דאתה הוא בחי' עצמות או"ס שהוא בבחי' קדוש, דקדוש ומובדל הנה הוא נמשך ע"י תהלות ישראל, דתהלות ישראל הוא ע"ד דכתיב¹⁴⁷ כל הנשמה תהלל י"ה, י"ה הוא בחי' חו"ב, דיו"ד חכ' ה"א בינה¹⁴⁸, תהלל י"ה הוא ההמשכה בחו"ב, והוא ע"י תהלות ישראל דע"י העבודה בתפלה הנה ע"י הוא ההמשכה בחו"ב, וזהו ועבדתם את ה"א, דעבודה היא צורך גבוה, שהם חו"ב דלהיות והחכ' מאין תמצא ואינם בערך העצמות לזאת ועבדתם בבחי' המס"נ דתפלה את ה"א להיות יחוד או"א המשכת גילוי אור חדש מעצמות המאציל בחו"ב, דהמשכה זו הוא ע"י התפלה דוקא, דתפלה הוא במס"נ ולכן בכוחה להמשיך מבחי' העצמות כו'.

ט) וְזֶהוּ וברך את לחמך כו' דהנה ע"י ועבדתם כו' הוא המשכת או"ס בתורה, דהתו' נק' לחם וכמ"ש¹⁴⁹ ותורתך בתוך מעי, וכתיב¹⁵⁰ לכו לחמו בלחמי, דכאשר ממשיכים גילוי אור חדש בחו"ב אז התו' היא בבחי' לחם, דהלחם הוא מחבר הנפש עם הגוף, דאברי הגוף נעשי' בחי' כלים לקבל אור הנפש, וכחות הנפש מתגלים באברי הגוף, דבלעדי הלחם הרי הוא נחלש, שאין האברי' כלי' לאור וחיות הנפש, וכחות הנפש מסתלקים עד שיכול להיות ח"ו הסתלקות הנפש מהגוף, וע"י הלחם הוא חיזוק ההתקשרות, וכמו"כ התורה היא בחי' לחם המחבר שע"י מאיר גילוי או"ס, דהנה איהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד¹⁵¹, חיוהי מוחין, וגרמוהי מדות¹⁵¹, ובכדי שיהי' איהו וגרמוהי הוא ע"י חיוהי בחי' מוחין דהכלי אל הגילוי הוא בחי' חכ', והנה ע"י העבודה במס"נ בתפלה ממשיכי' אור חדש מעצמות המאציל בחו"ב, ואז ע"י התורה, (שדבוקה בחכ' כנ"ל) הנה תורה אור להאיר בכל המדות, והיינו שע"י התורה הוא המשכת העצמות בכל הע"ס, וזהו מה שהתורה היא בבחי' לחם, וע"י אמר ועבדתם כו' וברך את לחמך כו' שהוא ההמשכה שע"י התורה, אמנם צ"ל מ"ש לחמך שהוא לחם שלך, והלא דמה שהתו' היא בחי' לחם הוא דכתי' לכו לחמו בלחמי, הרי היא בחי' לחמי לחם שלמעלה, ואיך אמר לחמך, אך הכוונה הוא שגם בתורה שלמטה יהי' הגילוי כמו בתו' של מעלה, דהנה מ"ש¹⁴⁶ יושב תהלות

וְלִהְיֶינָה כ"ז ילהק"ת מ"ש⁹ ועבדתם את ה' אלקיכם וברך את לחמך כו' והסירותי מחלה מקרבך, וצ"ל¹⁰ אומרו ועבדתם ל' רבים, לחמך ומימך ל' יחיד, ועוצ"ל¹¹ אומרו ועבדתם ל' נסתר, ואינו אומר מי הוא האומר דבר זה, ואח"כ אומר והסירותי מחלה כו' כמדבר בעד עצמו, והנה ידוע¹² פ"י הרמב"ן בהקדמה לפירושו עה"ת, דהתורה נאמרה וניתנה כשלישי המדבר, דכתיב¹³ וידבר ד' אל משה לאמר, דאי אפשר לומר דמשה אומר דבר זה, דאם משה הי' אומר הוי ל' למימר וידבר ד' אלי כמו שאמרו הנביאים ירמיה¹⁴ ויחזקאל¹⁵ ויהי דבר ד' אלי לאמר, וכן אין לומר דשם הוי' הוא האומר זה, דאז הוי ל' למימר ודברתי אני אל משה, או ואמר אל משה, וכאמרו ית' ונועדתי לך שם ודברתי אתך כו'¹⁶ אלא שהתורה ניתנה ונאמרה כשלישי המדבר ומספר דבר הוי' אל משה, והו"ע הוי' בחכ'¹⁷, אורייתא מחכמה נפקת¹⁸, משה הוא בחי'¹⁹ יסוד אבא ד"ע דז"א²⁰, ישראל בחי' נו"ה²¹, ושלישי המדבר הוא עצמות המאציל שהוא המספר והמגלה עצמות החכ', המשכת התורה למשה ד"ע דז"א וישראל בחי' נו"ה, לאמר הגילוי בבחי' מל' להיות בגילוי למטה, והנה כאן אומר ועבדתם ל' נסתר שאינו ידוע מי הוא האומר זאת, שהרי אינו אומר והייתם לי עבדים, ואח"כ אומר והסרתי מחלה מקרבך, כמדבר בעד עצמו, ועוצ"ל בכללות ענין ועבדתם את ה"א, מה שייך ענין העבודה לגבי למעלה, דעבודה הרי היא תיקון דבר ושירות, וכמו העבד שעושה איזה מלאכה ועבודה בשביל רבו ואדונו, שהאדון הי' חסר דבר ההוא, והעבד בשירותו ותיקונו ממלא החסרון, ובכלל עושה המלאכות הגסות שאין מכבודו של האדון לעשותם בעצמו אבל למעלה מה שייך ענין העבודה, דהלא אנת הוא שלימותא דכולהו²², וכלום חסר²³ ח"ו, שהאדם יתקן זאת, ומ"מ הרי החליטו כל המקובלים דעבודה צורך גבוה²⁴.

(9) משפטים כג, כה.

(10) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן שם (ע' תב). אוה"ת שם (ע' א'קצח).

(11) ראה אוה"ת שם (ע' אר"ט). ע' אר"ב. ע' אר"ט. שם חלק ח ע' ג"לא). סה"מ תרס"ב ע' ערב. ד"ה לא תהי' משכלה תשי"ב (סה"מ תשי"ב ע' ר"ז ואילך).

(12) ראה מקומות שצויינו בהערה הקודמת. מאמרי אדמו"ר הזקן שם ע' קסא ואילך. פלח הרימון ויקרא ע' רל. ע' רלא ואילך. אוה"ת דברים ע' א ואילך.

(13) וארא ו, י. שם, כט. ובכ"מ.

(14) א, ד. ובכ"מ.

(15) ג, טז. ובכ"מ.

(16) תרומה כה, כב.

(17) משלי ג, יט.

(18) זהר ח"ב סב, א. פה, א. קכא, א. ח"ג פא, א. קפב, א. רסא, א.

(19) ראה לקו"ש ח"ו ע' 244 ואילך.

(20) ראה עץ חיים שער הכללים פ"י. הובא בלקו"ש שם ע' 245.

(21) ראה תקו"ז תמ"ח (פה, א). מאורי אור ב, נב.

(22) תקו"ז בהקדמה (יו, ב).

(23) ע"פ שבת קנ"ג, א.

(24) ראה עבודת הקודש בהקדמה. חלק העבודה פ"א ואילך. שלה"ה שער הגדול כט, ב ואילך. עשרה

(145) ישעי' סג, טז.

(146) תהלים כב, ד.

(147) שם קנ, ו.

(148) ראה תקו"ז בהקדמה (ו, ב). עץ חיים שער ג (שער סדר אצילות למרח"ו) פ"א. שער מב (שער דרושי אברי' ע' פ"א-ב. שערי קדושה להרח"ו ח"ג שער א. תניא אגה"ת פ"ד.

(149) תהלים מ, ט. וראה תניא פ"ה.

(150) משלי ט, ה.

(151) ראה לקו"ת מטות פז, סע"ד. שה"ש לט, ג. אוה"ת וארא ע' קנ. סה"מ תרצ"א ע' עדר.

ולחבין זה ילה"ק²⁵ מה שמצינו מאמרים וענינים סותרים במעלת וערך התורה דלפעמי' איתא בזהר²⁶ אורייתא וקוב"ה כולא חד, דאורייתא הנה זהו הוי' בחכמה¹⁷ אורייתא מחכמה נפקית, וקוב"ה הוא עצמות המאציל ב"ה כולא חד, דאיהו וחיוהי כולא חד²⁷, דאיהו בחי' חכ' ותורה וחיוהי עצמות²⁸ כולא חד ממש, ולפעמי' כתיב²⁹ עוטה אור כשלמה וגו' וידוע דקאי על אור התורה³⁰, ואומר ע"ז שהוא בחי' שלמה ולבוש, מה שהלבוש אינו חד ממש עם העצם, ואדרבא הלבוש אינו בערך האדם הלוש אותו, והוא דבר הנבדל ונפרד בעצם מהאדם, דזהו"ע הלבוש שהוא נפרד מהלבוש אותו, וכן מהא דאיתא בזהר³¹ תלת קישריין³² מתקשראן דא בדא ישראל מתקשראין באורייתא ואורייתא בקוב"ה דמזה משמע שהם ב' דברים המתקשרים זה בזה, דבענין אחד אינו שייך בחי' התקשרות כ"א בחי' דביקות וכמו דביקות עצם בעצם שהוא ענין אחד ממש, אבל התקשרות הוא בשני דברים שהם נבדלי' זמ"ז אלא שהם מתקשרים³³, וא"כ הוי מאמרים וענינים סותרים בעצם ענין מעלת וערך התורה.

ב) אף הענין הוא דהנה כתיב³⁴ והחכמה מאין תמצא, דהחכמה מלמעלה מהחכ' / והיינו שהחכ' מהכתר הוא ע"ד יש מאין, דחכ' הוא ראשית ההשתל³⁵,

מאמרות נב, ב. אוה"ת משפטים שם (ס"ע אריט ואילך). ד"ה לא תהי' משכלה שם. וראה אוה"ת נ"ך ח"א ע' תרעט. המשך תער"ב ח"ב ע' תתקיג (ועם הוספות כו' – ד"ה כימי צאתך מארמ"צ תשט"ז (סה"מ תשט"ז ע' קמט)). סה"מ עזרת"ס ס"ע קצה ואילך (ועם הוספות כו' – ד"ה בשעה שהקדימו תשי"ב (סה"מ תשי"ב ע' שי ואילך). ד"ה צאינה וראינה תש"מ). סה"מ תרע"ח ע' רסב ואילך (ועם הוספות כו' – ד"ה זאת תורת העולה תש"מ).

25) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן שם (ע' תו ואילך). אוה"ת משפטים שם (ע' ארי ואילך). המשך תער"ב שם.

26) מובא בתניא (פ"ד ורפכ"ג) בשם הזהר. – ראה זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, א. תקו"ז תיקון ו בתחילתו. לקו"ת נציבים מו, א. ועוד.

27) תקו"ז בהקדמה (ג, ב).

28) כ"ה בכתי"ק. ובד"ה ועשו לי מקדש תרפ"ט (שבעה ערה 1): דאיהו הוא בחי' עצמות וחיוהי בחי' חכ'.

– ראה תו"א יתרו עא, א.

29) תהלים קד, ב.

30) ראה לקו"ת שלח לט, א. שמע"צ פו, א. צא, ב. אוה"ת (יהל אור) לתהלים עה"פ (ע' שצח). סה"מ

תרצ"ב ע' קמו. ה'ש"ת ע' 67.

31) ח"ג עג, א.

32) ראה סה"מ תרנ"ז ע' כח בשוה"ג. מפתח ענינים למאמרי אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ערך תלת קשרין

(ספר המפתחות (קה"ת, תשכ"ז) ע' 470).

33) ראה המשך תער"ב ח"א פקע"ה. פקע"ט. וראה ד"ה פתח ר"ש תשל"ד פ"ב ואילך (סה"מ מלוקט

ח"ג ע' קנב ואילך. בהוצאה החדשה – ח"ג ע' רפה ואילך).

34) איוב כה, יב.

35) ראה לקו"ת שה"ש כו, ד (ושם: כ"ה בע"ח שער מוחין דצלם פ"ה* בשם ספר יצירה וכ"כ עוד בשער

כ"ה דרוש ה' וכ"כ הרמ"ז פ' ואתחנן בדף רס"ו ועיינו בזהר ויקרא ד"י סע"ב קדמאה י"ה ועיינו מק"מ שם).

וראה סה"מ תש"ח ע' 112. וש"נ.

(* בענין חיים דפוס שקלאוו, תק"ס. ולפנינו: פ"א.

בזה בבחי' או"ח, וכמ"ש¹³⁵ ויצעקו אל ה' בצר להם וגו' הצעקה שבאה ע"י ההעלמות וההסתרים, דכאשר מתבונן בהריחוק שלו, שהוא מרוחק מאוא"ס ב"ה, דאין מתעוררי' בעבודה דאהוי"ר, וכאשר לעת מן העתים מתעוררי' באיזה אהוי"ר אינם אמיתים, והראי' מהעדר העבודה לגמרי, בכל היום בריבוי דב"ט, ועוד מוצא בעצמו שנמשך אחרי הגשמיות והחומריות בתאוות ותענוגי עוה"ז, כל אחד לפי ענינו, ולפעמי' הוא רק בכח, דמה שאי אפשר לו להתענג בתענוגי עוה"ז בפועל מצד כמה סבות מן הסבות, ה"ה מתענג בזה בכח בדיבור ובמח' זרות כו', הנה כאשר מסתכל בעצמו בפרטיות מהותו כפי שידע אינו כנפשי, אשר פשוט הדבר דגם מה שהוא יודע ומשיג אינו בא לידי פועל בקיום כלל, ורואה עוד פחיתות נפשו, הנה מתמרמר ע"ז במרירות עצומה כו' ובפרט כאשר נכנס יותר ויותר בהענינים האלו, הנה בא לידי צעקה מעומקא דליבא בלב דואג ומתאנח על מעמדו ומצבו כי לא טוב הוא, וכזה מתגלה עצם הנשמה בתוקף הרצוא, והרצוא הוא לעצמות או"ס ב"ה, והגם שלפי מהות מצבו ומעמדו אינו בערך זה כלל, ואין לו שום הרגש (א' דער הער) בא"ס כלל, הנה באמת זהו אמיתית ענין למעלה מטו"ד, דכאשר יהי' תוקף הרצוא לאוא"ס בעת שאין לו שום הרגש (קין דער הער) בא"ס, וגם דכאשר מהות מעמדו ומצבו הוא בתכלי' השפלות כו' מ"מ יהי' לו כוסף ותשוקה גדולה לבחי' העצמות בתוקף הרצוא, זהו שלא כסדר והדרגה כלל, ובזה הוא מגיע למעלה יותר.

וזהו דכתיב¹³⁶ יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה, יונתי היא בחי' הנשמה, בחגוי הסלע היא מתלבשת ומתעלמת בנה"ב ויצה"ר דקשה כסלע¹³⁷, הנה ע"י רוב העבודה בשקידה גדולה היא מעלת¹³⁸ ומגעת לבחי' סתר המדרגה, שהיא מדרגה מוסתרת לעוצם מעלתה, הראיני את מראיך¹³⁹, ופרש"י אמר לה הקב"ה הראיני את מראיך, את כשרון פעולתך למי את פונה בעת צרה, השמיעני את קולך¹³⁹, ויצעקו בני"א אל ד' ¹⁴⁰(רש"י) כי קולך ערב¹³⁹, דקול הצעקה שבא בבחי' או"ח מגיע למעלה הרבה יותר דעיי"ז הוא התגלות עצם הנשמה בעבודת המס"נ דתפלה, וזהו דכתיב¹⁴¹ ואני תפלה ופי' רבינו הגדול (כהוס¹⁴² תו"א בד"ה כי אברהם לא ידענו¹⁴³) שהוא ע"ד דכתיב¹⁴⁴ ואני בתוך הגולה, דבזה"ג הנה אני בעצמי מתפללת ומתחברת לעצמות

135) תהלים קו, ו. שם, כח.

136) שה"ש ב, יד. ראה לקו"ת שה"ש יו, ב ואילך. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ט ע' קט ואילך. אוה"ת

שה"ש ח"א ע' שמו. סה"מ תרס"ב ע' רמט.

137) ראה סוכה נב, א"ב.

138) אוצ"ל: מתעלית.

139) שה"ש שם.

140) בשלח יד, י.

141) תהלים קט, ד.

142) כ"ה בכתי"ק.

143) צג, ג.

144) יחזקאל א, א.

ומהחכ' להבינה, והמדות מהבינה הוא בדרך השתל' עו"ע, דהנה בעו"ע הרי העלול קודם שהתגלה ה' כלול בעילתו, והתהוות העלול הוא שיוצא מהעלם העילה אל הגילוי, וזהו ההתהוות שלו, ואינו שמתהווה בהתחדשות כ"א בבחי' גילוי מההעלם, ולאחר שמתגלה העלול, מתלבש בו עילתו, דכן הוא גם בחו"ב שהם כלול' זב"ז, דהבינה כלולה בהחכ', והגם דחכ' היא בחי' נקודה, ובינה בחי' התפשטות והתרחבות, מ"מ הנה הבינה היא כלולה בהחכמה³⁶, וכמאמר³⁷ והבן בחכמה, דבכח' יש הבנה, דהבינה כלולה בהחכ', עד שהפרטים המתגלים בההשגה היו תחלה כלולים בנקודת החכמה, גם ההסברים וההצעת דברים שזהו מעיקרי ענין ההשגה (בריבוי פרטי דוקא) ה"ה ג"כ כלולים בנקודה דחכ', עד שאפילו עצם כח הבינה כלולה בנקודת ההשכלה דחכ', וזהו והבן בחכמה וכמו שאנו רואין בחוש דכאשר נופל לו השכלה חדשה, שהוא למעלה עדיין מענין ההשגה, והיינו כמו שההשכלה היא עדיין בנקודת החכ', הרי מאיר בה גילוי אור רב ביותר, וכאשר תופס בהנקודה להביאה לידי השגה, הרי באותה שעה הנה מתעלם בהנקודה גופה, האור שהי' מאיר בה מקודם, דאינו מאיר בה בגילוי אור רב כ"כ כמו שהי' קודם, וזהו כח הבינה שבנקודת ההשכלה, דהנה נקודה והשגה כמו שהם בנקודה עצמה ה"ה נבדל' זמ"ז, דבנקודה מאיר גילוי אור רב, וכמו שאנו רואין בחוש, דכאשר מאיר הנקודה אז ה"ה מבין את הכל, ויודע הכל, ואין מוקשה לו ולא כלום, ואין זה מה שיודע ומשיג, כ"א להיות דנקודה הוא גילוי אור רב ביותר, הנה במילא אז הוא מבין הכל ויודע הכל, אבל אין זה ידיעה של השגה (וכמ"ש במ"א בענין הנחה, אָפּ לייג, און רעכט קאייט, דכאשר מאיר אור הנקודה, להיותה אור רב, איז יעמולט אלץ רעכט, און אלץ לייגט זיך אָפּ), וכאשר תופס בהנקודה להביאה לידי השגה, הנה תפיסה זו שתופס בהנקודה, אין זה תפיסה בכללות הנקודה, כ"א בחלק ממנו, הנה חלק זה בנקודה שהוא עלול להתפס להיות נמשך אל ההשגה (ולהיותו חלק מן העצם, הנה אח"כ עי"ז שיבין וישיג את החלק הזה, יוכל להשיג כל הנקודה, אבל בהכרח דיש מקום וחלק בהנקודה שהוא עלול יותר שבו יותפס התפיסה להביאו לידי השגה, הנה חלק זה בהנקודה העלול להיות נמשך אל ההשגה) הוא ירידה במדר' הנקודה שיורדת ממהותה, (דמהותה נקודה, ונקודה אין זה השגה כלל, כ"א הנחה, דהנחה מחייב השגה, ואין השגה גורם הנחה, כ"א מעורר כו') והוא בחי' בינה שבחכ', דבינה הוא השגה, וכמו בשכל הגלוי, הנה בהשגה אינו מאיר האור כמו שהוא בחכ', דבכח' הוא אור רב ובגילוי בתנועה דקיצור, ובבינה הוא מיעוט האור וריבוי העניני' ובתנועה דהתפשטות, כמו"כ גם כמו שהוא בהנקודה עדיין, הנה בהתפיסה להיות נמשך אל ההשגה הוא התעלמות האור בהנקודה עצמה, וזהו כללית ענין מה שהבינה כלולה בהחכ'. וכן החכ' כלולה בהבינה דזהו וחכם בבינה³⁷, דהרי יש נקודת ההשכלה בההשגה.

(36) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן מארז"ל ס"ע ז ואילך. אמרי בינה שער הק"ש פ"ט. טה"מ תרנ"ד ע' רפ ואילך. תרנ"ט ע' עד ואילך. אגרות קודש אדמו"ר מהורש"ב ח"ב ע' תתק ואילך. לקמן ע' 000. ע' 000. וש"נ. [מצה זו פ"ד ואילך. פ"ח ואילך].
(37) ספר יצירה פ"א מ"ד (ושם: הון).

סוכ"ע, וזה בכמה אופנים, הא' דבהשגה הרי מושג דמה שמושג בהשגה הוא רק הארה לבד וישנו העצם הבלתי מושג, והב' הוא ידיעת השלילה, ויודע ידיעת השלילה הוא באוא"ס הבלתי מושג בידיעת החיוב כ"א בידיעת השלילה, ומ"מ הנה בידיעת השלילה הרי יכול להיות קצת הכרה באוא"ס המופלא¹²⁸, ידיעת השלילה באה עי" ידיעת החיוב, דאחר שהוא יודע ומשיג כמה שאפשר להשיג, הנה הוא יודע ומשיג דענינים אלו מושלל' מאוא"ס ב"ה, דבאוא"ס אינו שייך לומר ענינים כאלו, וא"כ בהכרח יש לו קצת הכרה באוא"ס המופלא עכ"פ. ועוד ענין ג', דהנה הגילויים דעצם הנשמה נותני' מלמעלה, וכמ"ש¹²⁹ עבודת מתנה אתן את כהונתכם כו' דמתנה אינה שכר, דמה דהוי שכר אין זה מתנה, דמגיע לו בשכרו, ומ"מ הרי המתנה אינו על חנם, וכמאמר¹³⁰ אי לאו דעביד נייחא לנפשי' לא הוי יהיב לי, וע"ד דכתיב¹³¹ בריתי היתה אתו החיים והשלום ואתנם לו מורא ויראני, דבריתי היתה אתו (עם אהרן¹³² בגלל) החיים והשלום (שהביא בין אדם לחבירו, שהי' רודף שלום כו'¹³²) ומה דאתנם לו מורא הוא מפני כי ויראני, עי" עבודת היראה שעפ"י טו"ד.

וכן הוא בעבודת האהבה שע"י הקדמת האהבה שע"פ טו"ד מגיעי' לבחי' אהבה העליונה, והיינו שע"י היגיעה והעבודה בבחי' השגה באים לבחי' ומדריגה שלמעלה מהשגה. אמנם זה בנשמות הגבוהות דעבודתם באהו"ר שעפ"י טו"ד היא עבודה אמיתית, והשגתם וידיעתם באלקות היא השגה גמורה, והיינו שהשגתם היא השגה אלקית, והוא שבידיעת החיוב נרגש בזה גם ידיעת השלילה, ויובן אפס קצהו ממה שאנו רואי' בהשגה שכלי' הגלוי' דכאשר מאיר אור נפלא הנה גם כאשר בא בריבוי הסברים וריבוי ענינים, הנה מצד עצם מעלת האור הוא כמו שבלתי התלבש עדיין וכל כמה שילבשוהו ה"ה עוד יכול להתלבש ולהאיר עוד, לפי שהוא אור בהיר בעצם, וכמו"כ יובן בהשגה אלקית (אין דעם ואס הערט זיך אָן געטליכקאייט) הנה גם בידיעת החיוב, דער הערט זיך דיא שלילה ג"כ. ובד"כ הוא העבודה דזה"ב שהי' גילוי כל הכחות דראי' ושמיעה כו' והיינו דכל מה שהי' אפשר להיות מושג באלקות, השיגו זאת, ועבודתם היתה עבודה גמור'. אבל בזה"ג ונשמות הנמוכות, דאותותינו לא ראינו¹³³, והחשך ר"ל יכסה ארץ¹³⁴, ואין¹³³ אתנו יודע עד מ"ה, אז דעם ענין פון ביטול וייס מען ניט, ועבודת האהו"ר אינה אמיתית, ומכ"ש ההשגה באלקות אינה השגה גמורה, אינם בערך כלל להשגת השלילה וההכרה באוא"ס המופלא ומכ"ש להיות בהם התגלות עצם הנשמה בסדר והדרגה, הנה העבודה צ"ל

(128) בד"ה ועבודתם עטר"ת שבהערה 1 מצייין: וכמ"ש בלק"ת בהב' דאלה פקודי [ו, ג ואילך].
(129) קרח יז, ת. וראה תניא פ"ד (כ, א). חינוך קטן בהקדמה (עו, א). אגה"ק ס"ו (ק, ב). ס"ח (קכו, סע"א ואילך).

(130) ראה מגילה כו, ב. גיטין נ, ב. ב"מ טז, א. ב"ב קנו, רע"א.

(131) מלאכי ב, ה (ושם: ויראני).

(132) ראה ויק"ר פ"ג, ו.

(133) ע"פ תהלים עד, ט.

(134) ישעי' ס, ב.

ויובן זה כב' אופנים קצרים, הא' דיחנו נקודת ההשכלה שבהשגה, דהשגה בכלל היא בחכמה וסדר, דחכמה זו היא בכל ענין השגה, כלומר שאין תלוי כלל בהענינים המושגים כ"א בהשגה, דבהשכלה הרי יש כמה ענינים, ידיעה, הכרה, הבנה, והשגה, הרי בכל אחד ואחד יש בו מעלתו וענינו, מה שהוא מהותו, ובמה שנבדל מענין זולתו, והנה בהשגה הרי במהותו הפרטי יש נקודת ההשכלה השייך לגדר וענין ההשגה, דענין ההשגה הוא להרחיב כל דבר על ריבוי פרטים, ולמצוא בכל פרט תכן מיוחד מה שאינו בהפרט השני, ובכל פרט ימצא בו הרבה ענינים, אשר כל ענין וענין הוא מבאר חלק מיוחד בהשגה, וכל ענין הוא ממולא ומפורש עד כי יכול להיות³⁸ שיהיו ענינים סותרים בפרט אחד, ומכ"ש בהשגה אחת, להיות כי הענינים מבארים כ"כ את הפרטים, וממלאי אותם במילואם, עד כי הפרטים נעשו כמו ענינים נבדלי זה מזה, וא"כ הרי יש בזה נקודת השכלה, איך הוא ענין וגדר ההשגה, שמהותה לחלק לכמה פרטים, וכל פרט לפרט לכמה ענינים וכנ"ל, הנה נקודה זו היא נקודת החכ' שבבינה. והאופן הב' דיחנו נקודת ההשכלה בהשגה דבינה, וגילוי ההשגה והתפשטותה בא ע"י הנקודה (דגם אפילו כמו שמבואר הענין, דרק השתל' הבינה הוא ע"י החכ', אבל שרש הבינה הוא במקורו כמו החכ' (ואדרכא בעומק יותר, וכמב' ³⁹ בענין דהתגלות עתיק בבינה כו'⁴⁰) ומ"מ הנה גילוי והתפשטו' ההשגה בא ע"י נקודת ההשכלה) ועוד זאת שהנקודה דחכ' שומרת את ההשגה שתהי' מכוונת כפי אמיתת נקודת השכלה זו, דהנה מצד עצם ענין ההשגה, דהשגה הוא נועם השכל, דער גישמאק פון שכל, שמצד החוש דהשגה יכול להיות ההילוך בשכלים, משכל אל שכל בהתרחבות והתפשטות כזו, אשר לא לבד שיוצא מכוונת ענין זה (והיינו באריכות גדולה, שאינו נוגע כלל בענין זה) עוד זאת שיהי' דרך עקלתון ממש, א ריבוי השתלשלות פון שכלים זה אחר זה, עד אשר שוכח לגמרי (ונשכח המכוון לגמרי) על השרש והנקודה, ויכול להיות שיודע בעצמו, שאינו נוגע לענין כלל, והוא חפץ בזה מפני עוצם מעלת ההשכלה, ואיילע עס איז זייער גישמאקע שכלים, עצם גוטע קערין פון שכל, ובזה מתגלה ענג נפשו, דזהו חוש ההשגה, גישמאק פון שכל אין אריכות ענינים, און ענינים פרטים דוקא, לפרט ולברר וללטושם⁴¹ זה בזה, ולמצא בכל דבר שכלי חיובו ושילולו כאחד, כלומר השגת הענין באופן כזה ובבירור פרטי' כאלו, ועם זה חלק שלילתו והשגתו באופן אחר, ומצד חוש ההשגה אינו נוגע לו אמיתת הדבר, כ"א הסברות שכלים וענג נפשו, ובזה הוא פעולת נקודת ההשכלה לשמור שלא ילך בדרך עקלתון, כ"א כפי אמיתת חיוב ההשכלה היא (וגם בדבר השכלה שהוא מצד ההשגה כנ"ל, הנה זה בא מגילוי ענג שבנפש, דענג אינו אמת עדיין, אמת הוא רק עצמי, א עצמי איז

אין בזה מס"נ, אדרכא כל עיקר ענין התורה הוא הידיעה וההשגה שבתורה דזה הוא בשכל דוקא, משא"כ תפלה הרי היא במס"נ דוקא, וזה תופס בבחי' העצמות כו' ולכן הנה ע"י העבודה דתפלה ממשיכי' בזה יחוד או"א שהוא גילוי אור חדש מעצמות המאציל ב"ה. וזהו ועבדתם את הוי' אלקיכם, דע"י עבדתם שהוא העבודה דולעבדו בכל לבבכם בעבודה דתפלה, הנה ע"י ממשיכים תוס' אור, בחי' אור חדש בהוי' אלקיכם שהוא בחי' חו"ב, ובכללות הוא שע"י העבודה דתפלה שהוא התגלות עצם הנשמה הבאה בעבודה דמס"נ שבתפלה, הנה ע"י ממשיכים גילוי אור חדש מעצמות או"א ב"ה בחו"ב כו'.

ח) והנה לבוא לבחי' התגלות עצם הנשמה, הנה בסדר והדרגה זהו ע"י הקדמת העבודה באהוי"ר שעפ"י טו"ד, דכך היא המדה דבכדי לבוא למדרי' שלמעלה מהשגה הוא ע"י הקדמת העבודה בהשגה תחלה, דע"י טיב העבודה, ושקידת העבודה בהשגה הנה ע"י דוקא באים למדרי' שלמעלה מהשגה, דהרי א"א להיות בתחלה במדרי' שלמעלה מהשגה, והיגיעה בהשגה מביאה למדרי' שלמעלה מההשגה. ובזה יובן מ"ש¹²⁰ אכן רוח הוא באנוש ונשמת שדי תבינם, דלכאו' הרי נשמה היא השגה, ואלקות הוא למעלה מהשגה, ואיך הנשמה היא נשמת שדי, אלא לפי שאכן רוח הוא באנוש, דגם באנוש שהוא מדרי' הפחותה¹²¹, אבל הוא בצירוף אדם, דאדם לעמל יולד¹²², לעבודה ויגיעה, ויש בו מעלת הרוח, דרוח הוא יסוד הממוצע (וכמב' בד"ה וד' הולך לפניהם¹²³), ויש בו הירידה והעלי', רוח הירוד ורוח העולה, דתחלה הוא בבחי' רוח הירוד להתלבש בהשגה ביגיעה גדולה ועצומה ואח"כ הוא רוח העולה לבחי' המדריגה שלמעלה מהשגה, ולהיות כי רוח הוא באנוש, לכן נשמת שדי תבינם, דהנשמה נק' נשמת שדי דמהשגה באי' למדריגה דלמעלה מהשגה.

וזוהו ג"כ מה שאנו אומרים בנוסח התפלה בברכת אהבה, ותן בלבנו [בינה] להבין, ואי' באבודרהם¹²⁴ שזהו ע"ש הכתוב ולבנו יבין (בישעי' ¹²⁵ דענין ההבנה הוא לפעול בעוד איזה דבר, כלומר אשר מהבנת דבר זה יודעים עוד ענין, ולכן למדו מזה בגמרא (מגילה י"ז ב) ומה ראו לומר תשובה אחר בינה דכתי' ולבנו יבין ושב ורפא לו, דענין ההבנה הוא להבין דבר מתוך דבר¹²⁶, תוך דבר הוא בחי' ממכ"ע ודבר הוא סוכ"ע¹²⁷, הנה מהתוך דבר בחי' ממכ"ע צריכי' להבין הדבר שהוא בחי'

(120) איוב לב, ת.

(121) ראה זח"ג מת, א. לקו"ת שה"ש כה, א"ב. אוה"ת ויקרא ח"ד ע' א"מח ואילך. סה"מ תרכ"ט ע' קעא ואילך. עטר"ת ע' שלג ואילך.

(122) איוב ה, ז.

(123) לעיל ע' 000.

(124) ברכות ק"ש.

(125) פסוק י.

(126) שבת לא, סע"א. עירובין ק, ב. חגיגה יד, א. סנהדרין צג, ב.

(127) ראה תו"א בראשית א, א. אוה"ת בראשית ח"ו תתרכד, ב ואילך. סה"מ תרל"ח ע' רכב ואילך.

עטר"ת ע' תקפב. תרצ"ג ע' תקכד ואילך. תרצ"ז ע' 276. לקמן ע' 000 (מצה זו פ"ז).

(38) אוצ"ל: להיות.

(39) ראה תו"א לך יא, סע"ב. תו"ח שם פא, ב ואילך. אוה"ת שם ח"ו תתרגע, א ואילך.

(40) ראה זח"ג קעח, ב.

(41) אוצ"ל: וללטושם.

יצא, דהעיקר הוא כוונת הלב, ואם לא כיון לבו אין זה ענין התפלה, דעניני התפלה הם עניני התבוננות, וכמו פסוד"ז ברכת ק"ש וק"ש שהם עניני התבוננות, להיות שזהו כל ענין התפלה שתלהב ותתלהט נפשו ברצוא והתפעלות לאלקות, והעיקר הוא הרצוא שמצד עצם הנשמה דוקא דכתי"י¹¹¹ והנה סולם מוצב ארצה, וקאי על התפלה¹¹², מוצב ארצה כנשמה המלוכשת בגוף, שהוא בחי' נר"ן שבנשמה והוא העבודה באהוי"ר שעפ"י טו"ד, וכמו במדר' האהבה דכתי"י¹¹³ לאהבה את הוי' אלקיך כי הוא חייך, וכמו האדם שאוהב חיי נפשו ונמשך אחר זה באהבה¹¹⁴, הנה כמו"כ כאשר יתבונן דאוא"ס ב"ה הוא חיי החיים יבוא באהבה לאלקו' אמנם אהבה זו ה"ה מוגבלת, דהגבלת האהבה הוא לפי ערך השגתו ולפי אופן ההרגש שנרגש הענין בנפשו, וכמו שבגשמיות הרי גם אם משיג שדבר זה טוב לפניו, הנה אם לא יהי' לו ההרגש בזה (דער דער הער אין דעם) לא יבוא בפועל האהבה וההמשכה, א"כ האהבה הבאה, היא באה לפי ערך ההשגה ולפי אופן ההרגש, וכמו"כ הנה בכלל' ההשגה באלקות שיכול להיות מושג, היינו בהאלקות שבא בהתלכשות בעולמות, הנה ההשגה וההתבוננות שבזה הוא שלפ"ע ההשגה ולפי אופן ההרגש כן לפ"ע זה יהי' קירוב ודביקות נפשו באלקות, א"כ הוא בהגבלה לפ"ע ההשגה וגם לפי אופן ההרגש שלו (זאיין דער הער) בהטוב והעילוי דאלקות, אבל הרצוא שמצד עצם הנשמה הוא ביציאה מגדר הכלי' וגדר ההגבלה לגמרי שהוא אינו עפ"י השכל כלל, דשכל אינו מחייב היציאה מההגבלה, והוא בחי' למעלה מטו"ד, וזהו רק מפני הרצון העצמי והטבעי שבנשמה, דבנשמה הרי יש בעצם המשכה לאלקות ולכל הענינים האלקים ברצוא שלמעלה מטו"ד, והוא המס"נ בביטול הרצונות, ולא מיבעי רצונות גשמיים, אלא גם רצונות ותענוגי' רוחני' וכמ"ש¹¹⁵ מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, רק תוקף הרצוא להכלל בעצמותו ית', דזהו וראשו מגיע השמימה¹¹⁶, שע"י העבודה בתפלה מגיע לבחי' המקיפים שבנשמה.

ובזה יתרון התפלה על תורה, דתפלה הוא במס"נ, ותורה אינה במס"נ, ומה שיש מס"נ על תורה הן על לימוד התורה, וכמ"ש¹¹⁶ אדם כי ימות באהל, באהלה של תורה¹¹⁷, ואין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עלי'¹¹⁸, והן המס"נ ללמוד לזולתו ולהיות מתמכין דאורייתא¹¹⁹, הוא דבר בפ"ע, אבל בגוף ועצם לימוד התורה

אמת, הנה גם בזה הוא פעולת נקודת ההשכלה, לעורר את הנפש, ושיהי' התגברות האמת על הענג (כו') וזה בא ע"י שבעת ההשגה הוא זוכר נקודת ההשכלה, או שהיא בבחי' נקודה פנימי' מה שנמצאת בעולם כו' וזהו כח החכ' שבבינה, וישנו גם עצם כח החכ' בבינה, והו"ע נקודת התמצית⁴², והיינו דלאחר שמשיג את ההשגה בריבוי פרטים הצעות ענינים הסברים ומשלים, ה"ה שולל את כל הפרטים, ומתבונן בנקודת התמצית של ההשכלה ההיא, והיינו עומק המושג והמובן בעצם הנקודה ההיא איך שהוא מובן ומושג מכל נושא אריכ' הפרטים וההסברים, כאומר דאס איז דיא רייכקאייט פון דער נקודת ההשכלה, ואס וערט פון דעם נושא הפרטים כו', והנה כח זה להביא השגה לידי נקודה (ואין זה כמו הנקודה שקודם ההשגה כו') הוא בחי' החכ' שבבינה, וזהו"ע דחור"ב כלולים זב"ז, וכן המדות כלול' בשכל, דבחיצונית השכל הרי יש התפעלות שכלי, מה שע"י הוא לידת המדות ואח"כ כשנולדים המדות, מתלבש בזה השכל, נמצא דבינה משתל' מהחכ', והמדות מהבינה.

והדוגמא מזה יובן למעלה בספירות דאצי' דחור"ב כלולים זב"ז, דהבינה נמצאת כלולה בהחכ' וכמאמר האד"ז⁴³ האי חכמתא אתפשטית ואפיק מינה בינה, דהבינה היא כלולה בהחכ', וחכמ' בהתפשטותה כשירודת מעצמותה אפיק מינה בינה, שהיתה כלולה בהחכ', ובהתפשטו' החכ' מתגלה הבינה, וכן חכ' כלולה בהבינה, דהנה חכ' ובינה הם אין ויש, דחור"ב זוגייהו תדיר לצורך קיום העולמות⁴⁴, שיהי' התהוות יש מאין, והוא ע"י אין ויש דחור"ב, והתכללות החכ' בהבינה הוא שיהי' ביטול היש לאין מצד החכ' כו'. ונמצא דחכ' היא ראשית ההשתל', ומחכ' לבינה ומבינה לז"א הוא בדרך השתל'.

ג) והנה חכמה מלמעלה מהחכ', אין זה בדרך השתל', והוא ע"ד יש מאין, דהנה למעלה מן השכל, אין שם מציאת שכל כלל, וכמו כח המשכיל, שהוא מקור אל השכל, אין זה מציאת דשכל, והוא רק מקור אל השכל, ולכן אין אנו מרגישים את כח המשכיל לפי שאינו שכל במציאות, דאם כח המשכיל הי' מציאות דשכל ה"ינינו מרגישים אותו, ולהיותו⁴⁵ שאינו שכל במציאות לכן אין אנו מרגישים אותו, ומה שאנו יודעים בענין כח המשכיל, הוא שאנו יודעים מציאותו משכל הגלוי, דכאשר משכיל השכלה חדשה הרי אנו מרגישים שיש איזה המשכה, והיינו שיש מקום שממנו נמשך ההשכלה, וזהו שאנו יודעים בכח המשכיל, וא"כ הידיעה הוא רק במציאות כח המשכיל ולא בעצם מהות מציאותו, וכ"ז הוא לפי שאינו שכל במציאות. ועוד דהנה יודע דכח המשכיל הוא כח היולי על כל מיני שכלים וההיולי

(42) ראה תורת חיים ר"פ נח. המשך תרס"ו ע' רנב ואילך. ע' שעג. סה"מ תרס"ט ע' יא ואילך. תרפ"ט ע' 131. תרצ"ט ע' 187 ואילך. לקמן ע' 000. ע' 000 [מצה זו פ"ד. פנ"ט].

(43) בזה ח"ג רצ, א.

(44) ראה זח"ג ד, א. רצ, ב (אד"ז). עץ חיים שער כט (שער הנסירה) רפ"ב. לקו"ת נצבים מז, א. שה"ש

כב, ג. סה"מ תרנ"ז ע' רסו ואילך. לקמן ע' 000 [מצה זו פ"ו].

(45) אוצ"ל: ולהיות.

(111) ויצא כח, יב.

(112) ראה זח"א רסו, ב. ח"ג שו, ב. תקו"ז תמ"ה (פג, א). וראה סה"מ תרנ"ה ע' רכב ואילך. תש"ח ע'

80 ואילך.

(113) נצבים ל, כ (בדילוג לשון). וראה תניא אגה"ת פ"ט (צח, ב).

(114) ראה גם תניא פמ"ד. תו"א מג"א צט, ב. אוה"ת מטות ע' א'שכח.

(115) תהלים עג, כה. וראה לקו"ת תוריע כ, ב. סהמ"צ להצ"צ קלח, א.

(116) חוקת יט, יד.

(117) ראה פרש"י ברכות סג, ב.

(118) ברכות שם.

(119) ראה זח"ג נג, ב.

הוא מושלל לגמרי מהפרטים והציורים המתגלים ממנו, דאם אינו מושלל מהפרטים לא הי' יכול להיות היולי כו', וכאשר כח המשכיל היולי על כל השכלי' הרי מובן שאינו שכל במציאות, דאם הי' שכל אפי' היותר נעלה לא הי' יכול להיות היולי על כל השכלים, וא"כ בהכרח שהוא מושלל מהשכל לגמרי, ואז יכול להיות היולי על כל השכלים, וא"כ הרי מובן דכח המשכיל אינו מציאות דשכל, אבל עוד זאת מובן בדרך ממילא דהתגלות השכל מכח המשכיל, בבחי' מציאות, הוא בבחי' התחדשות דכח המשכיל הוא מקור השכל⁴⁶, ומושלל לגמרי משכל במציאות, ומ"מ מציאות השכל הוא בא מכח המשכיל דוקא, א"כ גילוי השכל במציאות הוא בדרך התחדשות, ועד"ז יובן למעלה דהחכ' מאין תמצא, דלמעלה מן החכ' אין מציאות חכמה, וא"כ התהוות החכ' מלמעלה מהחכ' הוא ע"ד יש מאין. אמנם צ"ל והלא אצי' הוא גילוי ההעלם⁴⁷, דזהו ההפרש בין אצי' לבריאה, דבריאה הוא התחדשות דבר, ואצי' אינו התחדשות דבר כ"א גילוי מההעלם, וכמאמר הס"י⁴⁸ ע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת, דע"ס דאצי' היו כלולים תחלה באוא"ס המאציל, ואצי' הוא רק התגלות כח הכמוס והחתום⁴⁹, וא"כ איך החכ' היא ע"ד יש מאין.

אך הענין הוא דהנה ודאי כן הוא דהע"ס דאצי' היו כלולים תחלה באוא"ס המאציל ב"ה, אך הם שלא בבחי' מציאות דבר כלל וכדאי' בזהר⁵⁰ לאו אינון נשמתא ולא רעותין, דנשמתא הוא בחי' חכ', ורעותין כתר⁵¹, והע"ס כמו שהם בהעלם באוא"ס ב"ה לאו אינון נשמתין ולא אינון רעותין, ומבואר בע"ח⁵² שהם ט' אורות דא"א, דלהיות כתר הוא בחי' הממוצע בין אוא"ס המאציל להנאצלים⁵³, ויש בו בחי' תחתונה שבמאציל ב"ה, כמו כל ממוצע שהוא כלול משניהם, ולזאת גם בבחי' אריך הנה לאו אינון נשמתא ולא רעותין, שאינם בבחי' מציאו' דבר כלל, וכמו בכח המשכיל שהוא כח האחרון מכחות הגלויים שבנעלמים (דהנה כח נעלם וכח גילוי, הוא בכל כח ממש, ישנו כח הגלוי שבו, וכחו הנעלם, ואין כח שיהי' רק בגילוי, ולא יהי' לו שרש נעלם, והתגלות הנעלם הוא בכח וגבור' דוקא, כמבו' בד"ה וכל העם רואים⁵⁴. אמנם ישנם כחות נעלמי' שהם ענינם שהם נעלמי', אך בנעלמים אלו, ישנם נעלמי' ממש, וכמו כח השכל ההיולי, משא"כ כח המשכיל, אם שהוא ג"כ כח נעלם, אבל הוא גילוי העלמי, פי' שאינו נעלם ממש, ואם כי ידיעתו בו הוא רק בידיעת מציאות מציאותו, ולא מהות מציאותו, ומ"מ מציאות מציאותו אנו יודעים, וידיעה

ובזה ג"כ יובן שני הענינים ומאמרים הסותרים במעלת וערך התורה הנ"ל¹⁰³, דלפעמים אומר אורייתא וקוב"ה כולא חד, ולפעמים אומר עוטה אור כשלמה שהוא רק בחי' לבוש ושלמה שאינו חד ממש עם הלוּבש אותו, דלגבי גילוי אור הקו, דהקו הוא נמשך מאור הא"ס שלפני הצמצום, ובראשיתו נוגע ודבוק כנודע, ולכן הרי הקו הוא בבחי' דביקות במקורו שהוא מעין מקורו, ומשו"ז נק' גם הקו קוב"ה, ובה הרי התורה היא בבחי' חד בהתאחדות גמורה, וזהו אורייתא וקוב"ה כולא חד, אבל לגבי עצמות אוא"ס נא' עוטה אור כשלמה שהתורה היא בבחי' לבוש לבד, דעל התו' נאמר¹⁰⁴ כאשר יאמר משל הקדמוני, שהיא בבחי' משל לא"ס קדמוני ש"ע, דהמשל הוא רק לבוש לבד אל הנמשל, וכמו"כ התורה היא בבחי' לבוש לבד.

וזהו ועבדתם את הוי' אלקיכם, דהוי' אלקיכם הוא חו"ב, דהוי' בחכ' ואלקיכם הוא בחי' בינה, דאלקיכם אלקה שלכם, וכמו אלקינו אלקה שלנו¹⁰⁵, שהוא על האלקות שבא בידיעה והשגה, וכל השגה והתבוננות הוא בבחי' בינה, הנה הוי' אלקיכם חו"ב הוא ועבדתם, דצריכים עבודה להמשיך בהם תוס' אור, דלהיות כי והחכ' מאין תמצא שבאין ערוך לגבי העצמות כלל, ע"כ צריכים עבודה להמשיך בחי' העצמות בחו"ב, ולכן אמר ועבדתם, דהמשכת העצמות בחו"ב הוא ע"י עבודה דוקא, והוא עבודת התפלה שנקראת בשם עבודה, וכמ"ש¹⁰⁶ ולעבדו בכל לבבכם וגו' ואמרז"ל (תענית ב' א') איזו היא עבודה שהיא בלב הוי' אומר זו תפלה. דהנה אי' בע"ח¹⁰⁷ דיחוד אוא"א הוא ע"י העבודה במס"ג, ויחוד זו"נ הוא ע"י לימוד התו' וקיום המצות, והיינו שההמשכה ש"ע"י תומ"צ ע"י"ז הוא יחוד זו"נ. וידוע הענין בזה¹⁰⁸, דיחוד זו"נ הוא מה שכבר הוקצב בהמשכה לסדר ההשתל', אם שהוא מה שנמשך בהשתל' או בשרש ומקור ההשתל' עכ"פ, ומאחר שכבר הוקצב הנה המשכתו הוא ע"י תומ"צ, אבל יחוד אוא"א שהוא גילוי אור חדש מעצמות המאציל ב"ה הוא ע"י מס"ג דק"ש¹⁰⁹, שזהו העבודה שהיא בלב בעבודת התפלה.

דהנה כל ענין התפלה הוא התלהבות והתפעלות הנפש ברצוא לאוא"ס ב"ה, ולכן הנה עיקר גדול בעבודת התפלה כוונת הלב דוקא וכמאמר¹¹⁰ אם כיון לבו

(103) פ"א (לעיל ע' 1).

(104) שמואל"א כד, יד. רש"י: משפטים כא, יג; מכות י, ב. וראה תו"א מגילת אסתר צח, ב ואילך.

לקו"ת ויקרא ד, סע"ג. אוה"ת וארא ע' קנב.

(105) ראה לקו"ת ואתחנן יב, ג. ג. נצבים נג, סע"ג.

(106) עקב יא, יג.

(107) כ"ה בשם העץ חיים בלקו"ת אמור לג, ג. ובכ"מ. ובסהמ"צ להצ"צ לג, ב נסמן לפרי עץ חיים שער

נפילת אפים פ"ד יו. וראה גם עץ חיים שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש י"א. לקו"ת נשא כב, א. תו"א מקץ לה, ד. לקו"ת אמור לב, ד. סה"מ תש"ג ע' 168.

(108) ראה לקו"ת אמור שם. ובכ"מ.

(109) ראה זהר ח"ב קיט, א. ח"ג לג, א. שו"ת הרשב"א ח"ה סנ"ה. פרי עץ חיים שער הק"ש פי"ב. בי"ח

לטור אר"ח ר"ס סא. אוה"ת ואתחנן ח"ו ע' ברמד ואילך. סה"מ תרצ"א ע' שיג. תרצ"ב ע' קלו. לקמן ע' 000.

(110) ראה משנה וגמרא ברכות יג, א. רמב"ם הל' ק"ש רפ"ב.

(46) בד"ה ועבדתם תרפ"ט (שבהערה 1): הוא רק מקור אל השכל.

(47) ראה לעיל ע' 000. וש"נ.

(48) פ"א מ"ז.

(49) ראה לעיל ע' 000. וש"נ.

(50) ח"א סה, א (ושם: לאו אינון נשמתין ולא אית מאן דקיימא בהו רעותא).

(51) ראה פרדס שער יא (שער הצחצחות) פ"ו – בביאור דברי הזהר שם.

(52) שער יג (שער א"א) פ"ב.

(53) עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א.

(54) לעיל ע' 000 [פ"ג].

העצמיים, דהכחות ההיוליים אם היותם בבחי' פשיטות כמו פשיטות הנפש כנ"ל ומ"מ ה"ה בבחי' כחות, כמה שלא יהיו בבחי' פשיטות ה"ה בבחי' מציאות כחות עכ"פ, משא"כ השם ה"ה בבחי' העלם בהאדם עצמו הרבה יותר מכמו העלם כחות ההיוליים, ומ"מ הרי יש גם התגלות השם, וכידוע⁹⁷ בענין השבחים דכאשר משבחים את האדם בשם חכם, הנה ע"י שבח זה ממשיכים לו חכמה, גם אם קודם לא הי' לו חכמה אף במקור החכמה שלו, הנה ע"י קריאת שם חכם הרי נעשה חכם, והדוגמא מזה למעלה, דאין יש גם מקור לחכמה, הנה יש מקום כאשר קוראין בשם חכם הנה ע"י מתעורר להיות מקור לחכ' וזהו ע"ס הגנוזות באוא"ס שלפני הצמצום שאינן בבחי' מציאות כלל וכמאמר⁹⁸ אין מציאות לגנוזות, שאינן במציאות כלל.

ז) **ובזה** יובן ב' הענינים שבחכ', שהיא בבחי' גילויי העלם, וע"ד יש מאין, דלגבי חכ' שבכח, הוא בבחי' גילויי העלם, שהרי חכ' שבכח הוא בחי' העלם שישנו במציאות והוא מקור לע"ס ע"כ החכ' דאצי' הוא בבחי' גילויי העלם, ואין זה כמו גילויי העלם דהשתל' עו"ע, דבשתל' עו"ע, הרי העלול הי' כלול תחלה בעילתו, והתהוותו הוא ההתגלות מההעלם, משא"כ בגילויי זה שאינו מתגלה והוא כלול בעצמותו, דמה שהוא כלול בעצמותו הוא נבדל ונעלה באין ערוך לגבי גילוי חוץ לעצמותו, ומ"מ ה"ה גילויי העלם, וזהו ע"ס האצי' שהוא התגלות כח הכמוס והחתום כו', אבל לגבי חכ' דא"ק וכ"ש לגבי עצמות אוא"ס הוא ע"ד יש מאין, שאינו בערך כלל, וזהו והחכ' מאין תמצא, ע"ד יש מאין, ועוד פי' יש מאין, אין האמיתי דא"ס, דהנה ע"ס הגנוזות כמו שהם באוא"ס שלפני הצמצום, היינו באוא"ס דעלות הרצון מה שעלה ברצונו ית' להאציל ולברוא כו' כנ"ל, אבל אוא"ס ב"ה שקודם עלות הרצון, וכ"ש עצמותו ית' שם אינו שייך ע"ס ואינו בגדר ספירה כלל, וזהו אין האמיתי מה שאינו בגדר ספירה, הנה זהו והחכ' מאין תמצא מהאין האמיתי דא"ס, דבכללות המדרי' הוא, דלגבי אור הקו הנמשך מאוא"ס ב"ה להאיר בעולמות דמתלבש בבחי' חכ' וכמ"ש⁹⁹ הוי' קנני ראשית דרכו, דקנני הוא גילויי אור הקו, והוי' קנני הוא שם הוי' שבקו¹⁰⁰, דרכו בראשית, שהגילויי הוא בבחי' חכ'¹⁰¹ שנק' ראשית¹⁰², והיינו אוא"ס שבא להאיר את העולמות, והיינו האור שהוא בבחי' שייכות אל העולמות, הנה לגבי בחינה ומדרי' זו, החכ' היא בבחי' גילויי העלם, אבל לגבי עצמות אוא"ס ב"ה הוא בבחי' יש מאין.

זאת באה במורגש וכנ"ל, משא"כ בכח השכל ההיולי אין אנו יודעים גם מציאות מציאותו וכ"ש מהות מציאותו. ובמ"א נת' הענין יותר (בד"ה שופט⁵⁵) דכשם שע"י שכל הגלוי אנו יודעים עכ"פ ממצאות כח המשכיל, כן מידיעת המציאות דכח המשכיל, אנו יודעים מציאת המצא דכח שכל היולי עצמי. וההפרש ביניהם דבמציאות מציא' כח המשכיל הוא בידיעה, ואשר נמצא כח השכל ההיולי, הוא בהשערה שכלית כעין ידיעה כו', ולזאת הנה כללי' כח המשכיל, הוא מכחות הגלויים שבנעלמים), ואם שהוא כח ההיולי דשכל, ובעצמו אינו שכל במציא[ו]ת, וא"כ מובן להתגלות שכל במציאות הוא התחדשות כנ"ל, וכמו"כ יובן גם בחכ' שבכח, אם שהיא בחי' חכ', ומ"מ אינה מציאו' דחכ' (כלומר חכ' בבחי' מציאות) ולכן התהוות חכ' הגלוי' הוא ע"ד יש מאין. לפי שהספי' שבכח לאו אינון נשמתין ולא רעותין, וכ"ש בעצמות אוא"ס ב"ה, דלפני אחד מה אתה סופר⁵⁶, ואינו שייך ענין הספירות כלל, דאנת הוא חד ולא בחושבן⁵⁷, חד ממש, ולכן החכ' מהכח הוא ע"ד יש מאין, דמאחר שחכ' שבכח, אם שהיא בבחי' חכ' ומ"מ הרי אינה במציאות דבר כלל, דלאו אינון נשמתין ורעותין כנ"ל, וא"כ התהוות החכ' מהכח הוא ע"ד יש מאין.

ד) **וביאור** הענין הוא דהנה אי' בס"י⁴⁸ עשר ספירות בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת, וצ"ל למה מדמה הע"ס לשלהבת, דבכללות מה שמדמים אלקות לאש הוא דכתי'⁵⁸ כי הוי' אלקיך אש אכלה הוא, דנמשל אלקות לאש, להיות האש הוא יסוד דק, ויש בו טבע העלי' לעלות למעלה⁵⁹, דכל יסוד שהוא בעביות הוא נמשך למטה, ובהם חלוקים הדי'⁶⁰ זמ"ז⁵⁹ דיסוד הרוח יש בו טבע העלי' והירידה, ולכן יש רוח העולה ורוח היורד, והוא יסוד ממוצע, (ומבו' במ"א⁶³ דלכן דלכן משכן הרוח בלב, שהוא הממוצע כו') המים יורדי' מגבוה לנמוך⁶⁴, ובהם טבע

(* ובס"י⁶¹ חשיב רק ג'⁶².)

(55) תרפ"א (סה"מ תרפ"א ע' שה ואילך).

(56) ספר יצירה שבהערה 48. וראה פרדס שער ד (שער עצמות וכלים) פ"ה.

(57) תיקוני זהר בהקדמה (יז, א). ראה פרדס שם.

(58) ואתחנן ד, כד. וראה לקו"ת אחרי כה, ג. סה"מ תרח"ץ ע' לא. ע' מט.

(59) ראה לעיל ע' 000 [לדוד מזמור].

(60) = הדי' יסודות (ראה במדב"ר פי"ד, יב. זח"ב כד, א. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ג ה"י. שם רפ"ד).

(61) פ"ג. ראה פרדס שער ט (שער המכריעין) פ"ג. אוה"ת יתרו ע' ב'תפה ואילך. סה"מ תרנ"א ע' קסט.

תרנ"ה ע' יא. עטרית ע' תרכב. לעיל ע' 000 [וה' הולך].

(62) על קטע זה כתב רבינו „אצ"ל" [= אין צריך להעתיק].

(63) ראה לעיל ע' 000. וש"נ. [וה' הולך]

(64) תענית ז, א.

(* ראה שיחות: ש"פ ראה, מבה"ח אלול תשמ"ב; ש"פ האויג, שבת שובה (התוועדות ב') תשמ"ה (תורת מנחם התוועדות תשמ"ב ח"ד ט"ע 2060 ואילך). תשמ"ה ח"א ע' 73.)

(98) סה"מ תרנ"ט שם. המשך תער"ב ח"ב ע' תתקסט. ע' תתקעא. סה"מ פרי"ת ע' קלד. תרפ"ו ע' קה. תרפ"ח ע' קנת. תרצ"ט ע' 179. הש"ת ע' עג. תש"ח ע' 244. וראה אוה"ת שה"ש ח"ג ע' תתקסט. אוה"ת ענינים ע' רפא. סה"מ תרנ"ז שבהערה הקודמת. ועד"ז בשאר המקומות שבהערה הקודמת.

(99) משלי ח, כב.

(100) ראה אוה"ת וארא ע' קמו. סה"מ תר"ס ע' כא. תרס"ג ח"ב ע' סדס. עזר"ת ע' קצא. עטר"ת ע' ג.

ע' רל. ע' שג. ע' תמג. תרפ"א ע' קפה. תרפ"ט ע' 21. ע' 200. ד"ה זכור שנה זו (לקמן ע' 000).

(101) ראה סד"ה החודש תרס"ו. מקומות שבהערה הקודמת.

(102) ראה בחיי וארא ו, ג. אוה"ת שבועות ע' קכת. משלי עה"פ (נ"ח ח"א ע' תקפד ואילך).

נדמה לאש ועשי' לעפר ונתל⁹⁰ דאש הוא יסוד היותר נעלה, דבו נרגש מקורו ולכן הרי יש בו טבע העלי', ויסוד העפר הוא יסוד הגס, ועוד יותר דיש בו גם כח המושך כו' (כנודע)⁹¹, וא"כ אצי' ועשי' ה"ה רחוקים ומ"ז בתכלית, וכמו שהם בבחי' מחה"ק דא"ק, ה"ה בהשוואה גמורה, א"כ בהכרח שאינם בבחי' מציאות כלל, ועד"מ אנת הוא חכים ולא בחכמה ידיעא⁹², דחכ' דאצי' ה"ה בבחי' חכ' ידיעא לפי שהיא בחי' חכ' גלוי' וגם היא בבחי' מקור לחכ' דבריאה, ובעומק יותר הנה חכמה שבכתר הוא ג"כ בבחי' חכ' ידיעא לפי שהיא בבחי' העלם שישנו במציאות, וגם היא בבחי' מקור לחכ' דאצי', אבל חכ' דא"ק שהוא בבחי' העלם שאינו במציאות כלל, וגם אינו בבחי' מקור כלל, ע"כ עלי' אתמר אנת הוא חכים ולא בחכ' ידיעא וכמאמר הע"ח⁹¹ דא"ק הוא בחי' א"ס לפי דשם הכל הוא בבחי' פשיטות כו'.

אמנם הנה גם פרצוף א"ק הוא לאחר הצמצום, ומה שנק' א"ק בבחי' א"ס הוא בהשאלה⁹², דהוא שם המושאל ועד"מ הים שנק' מים שאין להם סוף⁹³, הנה קריאת שם זה הוא בדרך השאלה, דמי הים אינם בלי גבול ממש, דהרי יכול להיות בהם ענין ההשערה וכאמרו (הוריות י"ז⁹⁴) שיודעין לשער כמה טיפין ביים⁹⁵, ובדבר ששייך בו ההשערה הרי אי אפשר שיהי' בבחי' אין סוף, אלא שהוא שם המושאל, דמי הים נק' מים שאין להם סוף לגבי העולם, וכמו"כ פרצוף א"ק נק' בשם א"ס לגבי ההשתל', דלגבי ההשתל' הנה פרצוף א"ק הוא בחי' א"ס, ולכן הרי שייך בו ענין התכללות הספי' עכ"פ, דהרי אור הקו הנמשך מאוא"ס ב"ה שהוא למעלה מבחי' פרצוף א"ק הרי גם בו יש ספירות, אלא שהספירות שבאור הקו ה"ה ספירות דמ"ה ובבחי' פשיטות, ומ"מ הרי יש בו ספירות עכ"פ, אבל עצמות אוא"ס שלפני הצמצום, מה שעלה ברצונו ית' להאציל ולברוא כו' ושם הוא גם בחי' ההשערה בכח כב"י דשיער בעצמו בכח כל מה שעתידי להיות בפועל⁹⁶, ושם אין שום מציאות כלל, הנה ענין ע"ס הגנוזות כמו שהם באוא"ס שלפני הצמצום הוא עד"מ השמות⁹⁷, וכמו שם האדם שהוא בהעלם בהאדם עצמו, ואינו בדומה כלל להעלם דכחות ההיולים

(90) פ"ד (ע' יא).

(91) שער ג (שער סדר האצילות) פ"א.

(92) ראה אוה"ת ענינים ע' רב. המשך תרס"ו ס"ע קסא.

(93) יבמות קכא, א.

(94) עמוד א.

(95) ראה אוה"ת בראשית ח"ו תתרט"ט, א. שה"מ תרל"ב ח"ב ע' ע' תקסו. תרל"ח ע' רפ. עטר"ת ס"ע קו ואילך. תרפ"א ע' ריא. ע' שג. תרפ"ד ע' שלח. תרצ"ט ע' 244. לקמן ע' 000 [מצה זו פ"ו].

(96) ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף א' בתחילתו. מקדש מלך לזח"א טו, א. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' שכד ואילך. שער היחוד לאדמו"ר האמצעי פ"י ואילך. שה"מ תרצ"ב ע' סת. תש"ט ס"ע 38 ואילך.

(97) ראה תו"א הוספות ג, ג ואילך (ועם הגהות כו' – אוה"ת ויחי תכו, ב ואילך). מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"א ע' עז ואילך. אוה"ת ענינים ע' רעז ואילך. המשך תרס"ו ע' קפד. שה"מ תרנ"ז ס"ע קצא ואילך. תרנ"ט ע' קפו ואילך. תרס"ח ע' רב. תרפ"ד ע' טו ואילך. תש"ט ע' 19 (השני) ואילך. ועוד.

ההתפשטות וברידה דוקא, והעפר שהוא עב יותר יש בו טבע הירידה, ועוד יותר כי יש בו כח המושך⁶⁵ כו'. ויסוד האש הוא דק יותר, דיש בו הרגש מקורו, ולכן טבעו לעלות למעלה למקורו, ולזאת הנה אלקות בכלל, ואור כפרט נמשל לאש מפני טבע העלי' שבאש, דהנה אור הוא מה שדבוק במקורו ונרגש בו מקורו ולכן ענינו לעלות למעלה, והנה זהו הטעם מה שאלקות בכלל נדמה לאש. אבל בכאן בא לבאר יחוד הע"ס באוא"ס המאציל ב"ה ואופן יחודם, ומפני מה מדמה זה לשלהבת הקשורה בגחלת.

אך הענין הוא⁶⁸ דהנה במשנה זו בא לרמז ב' בחי' שבע"ס ע"ס הגנוזות וע"ס הנעלמות. והנה בבאיור משנה זו יש ב' פירושים, המערכת⁶⁹ ועבוה"ק⁷⁰ לומדים הפשט קשורה בגחלת טמונה בגחלת, וא"כ פי' קשורה שהיא טמונה וגנוזה בתוך הגחלת, ואינו שלהבת בגילוי, ונקראת שלהבת ע"ש שביכולתה להיות שלהבת בווערה, אבל עדיין אין זה שלהבת בגילוי, וכן מ"ש קשורה בא להורות על גודל עוצם התקשרות השלהבת בהגחלת שאינה השלהבת מציאות לעצמה כלל, שהרי אינו שלהבת בגילוי, וא"כ אין דבר מלבד הגחלת, והשלהבת אינה מציאות לעצמה כלל, וזהו כשלהבת הגנוזה וטמונה בתוך הגחלת, וקשורה בה שאין שום מציאות זולת עצם הגחלת, והראב"ד בפירושו לס"י⁷¹, והרמ"ק בפרדס בשער עצמות וכלים⁷², לומדים

(* ולפי"ד⁶⁶ הס"י, דהעפר כלול במים, א"כ בהכרח דיש ענין זה גם במים, ואפ"ל דזהו מים המצמיחי', לעשות בחי' הגדלה וישות, שהוא מציאות הדבר, דבאמת גם החכ' היא יש ומציאות כו'. אמנם צ"ע והבנה בסדר ענינים של הד"י רעים המבו' בסש"ב ספ"א⁶⁷ דחשיב אש מים רוח עפר, ולא כמו שהם בסדר מעלתן אש רוח מים עפר. וי"ל בד"א דכמו במנין זה הוא בסדר מעלתן, כמו"כ שם חשיב להו בסדר חסרונו, הקשה קשה בתחלה, וחשיב ראשונה אש שהוא ברתיוה, פארברענט ח"ו בהרע, וקל ממנו התאוה בתענוג (דלענג הרי יכול להיות ענג הפכי, דמאחר שהוא ענג כו'), וקל ממנו דב"ט שאינו דבר לעצמו, וקל ממנו עצלות ועצבות דיכול להיות עצל גם בהלא טוב, ומכ"ש מצד העצבות, דאין לו הגבהת רוח כו'.

(65) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' רצג. אוה"ת תרומה ע' א'תסד. ספר השיחות תשמ"ט ח"א ע' 284 הערה 34.

(66) בכת"י: "ולפי"ד – רוח כו' אצ"ל" [= אין צריך להעתיק].

(67) ה, ב.

(68) ראה גם ביאור לדה"ה ואולם חי אני הנדפס בספר המצות להצ"צ (קפב, א ואילך). המשך מים רבים תרל"ו פ"ד. שה"מ תרס"ח ע' קצו ואילך.

(69) פרק ג.

(70) ח"א פ"ב.

(71) שבעה ע"א.

(72) פרק ה.

שנמצא בו כח החום, וע"י הכאת אבן או ברזל יוצא אש, ואין האש במציאות גם בהעלמו, ולכן אם ישימו את האבן במים הרי לא יכבה, דלהיות שהאש אינו במציאות, וע"כ אינו פועל בו מה שפועל באש הגלוי, וגם כח החום שנמצא באבן החלמיש, אינו חום ממש, דהרי האבן בטבעו קר, ורק בפנימיותו יש בו כח החום שע"י הכאת אבן או ברזל יוצא אש, וא"כ האש שבאבן החלמיש גם בהעלמו אינו בבחי' מציאות כלל.

וידוע הענין בזה דיש ב' בחי' העלם⁸⁵, העלם שישנו במציאות וכמו השלהבת הגנוזה וטמונה בתוך הגחלת, דאין שום מציאות מלבד הגחלת, והשלהבת אינו בחי' מציאות לעצמו כלל, ומ"מ הרי בהעלמו ישנו במציאות ציור עכ"פ בהאש של הגחלת, והב' הוא העלם שאינו במציאו' כלל, וכמו האש דאבן החלמיש, דגם בהעלמו אינו בבחי' מציאות כלל, והנה כמו"כ ישנם ב' בחי' העלם אלו בכחות הנפש, ההעלם שישנו במציאות, דעם היותו בחי' העלם, ומ"מ הנה בהעלמו ה"ה בבחי' מציאות עכ"פ, והעלם שאינו במציאות כלל, דגם בהעלמו אינו בבחי' מציאות כלל. וכמו כחות ההיוליים העצמיים שבנפש, הנה כח השכל ההיולי העצמי הרי אינו שכל כלל, ואינו דומה לכח המשכיל דעם היות דכח המשכיל ה"ה כח היולי על כל המיני שכלי ונת"ל⁸⁶ דההיולי ה"ה מושלל מהגילויים שמתגלגלי ממנו, ולכן הרי כח המשכיל אם הי' בחי' שכל אפילו במדרג' היותר נעלית לא הי' יכול להיות כח היולי על שכל, ומ"מ הרי הוא ענין שכלי עכ"פ, שבזה ה"ה מקור אל השכל, משא"כ כח השכל העצמי ההיולי אינו שכל ואינו ענין שכלי, ונמצא ממנו המשכה נעלמת על ענין השכל, אבל אין זה בבחי' מקור כלל, אלא דכח השכל ההיולי העצמי ה"ה בבחי' פשיטות כמו פשיטות הנפש, דזה כלל ידוע⁸⁷ דכל הכלול בהעצם ה"ה כמו העצם, וא"כ כמו שעצם הנפש והנפש ה"ה בבחי' פשיטות, הנה כמו"כ כחות העצמי' שכלולי' בהנפש ה"ה ג"כ פשוטי' כפשיטות הנפש. וכמו שהוא בכח השכל ההיולי העצמי, הנה כמו"כ הוא ג"כ בכח החסד ההיולי העצמי הנטוע בנפש שהוא בבחי' פשיטות כמו פשיטות הנפש.

והדוגמא מזה יובן למעלה בבחי' מחהק"ד דא"ק, דמחהק"ק דא"ק היא מח' כללית דכוללת כל ההשתל' וכל הספירות⁸⁸, דכולם נסקרים שם בסקירה אחת⁸⁹, ואינם בבחי' מציאות כלל, דאצי' ועשי' הם מובדלים זמ"ז, שבהד"י הנה אצי'

פשוט משנה זו דע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת, כשלהבת הגלוי המתפשטת ע"ג הגחלת, ופירשו קשורה בגחלת אין זה שהשלהבת גנוזה וטמונה בתוך הגחלת אלא שהיא שלהבת גלוי' ע"ג הגחלת, וסיבתה הוא השלהבת הגנוזה, והשלהבת הגלוי' מתאחדת עמה, אמנם הרי א"א לשלהבת בלי גחלת, ע"כ מתאחדת עם הגחלת וזהו שהיא קשורה בהגחלת, והגם שהיא שלהבת גלוי' ומ"מ מתאחדת עם הגחלת והשלהבת הגנוזה, וענין אופן הקישור הוא שהשלהבת הגלוי' מתאחדת עם השלהבת הגנוזה, וע"י היא קשורה עם הגחלת, והגם דהשלהבת הגלוי' קשורה ג"כ עם הגחלת עצמה, מ"מ אין זה בערך התאחדות שלהבת הגנוזה עם הגחלת, דהשלהבת הגלוי' מתאחדת עם השלהבת הגנוזה, ורק שהיא קשורה ג"כ בהגחלת עצמה, שהרי אי אפשר להיות מציאות שלהבת בלי גחלת, וא"כ התאחדות שלהבת הגנוזה עם הגחלת הוא ביתר שאת באין ערוך ממש עם הגחלת, לגבי התקשרות השלהבת הגלוי' בהגחלת, והיתרון הוא בכ' ענינים הא' בסיבתה, דסיבת שלהבת הגנוזה היא הגחלת עצמה, והוא כח האש שבתוכה, ואין דבר קדום, שיהי' קודם בין הגחלת ושלהבת הגנוזה, מכמו קדימת הגחלת עצמה, וא"כ רק הגחלת עצמה סיבת השלהבת הגנוזה, וע"כ התאחדותה הוא בהגחלת עצמה, והב' שאינה מציאות לעצמה כלל, שהרי אינה שלהבת בגלוי, רק מה שהיא גנוזה בתוך הגחלת, א"כ אין דבר שיהי' במציאות זולת הגחלת, וא"כ מהות היותה היא הגחלת עצמה, משא"כ השלהבת הגלוי' סיבתה היא השלהבת הגנוזה, והתאחדותה דשלהבת הגלוי' הוא בהגנוזה כו', ועוד שהיא שלהבת גלוי', הרי היא במציאות שלהבת מלבד סיבתה. א"כ יובן דאינו דומה כלל התאחדות שלהבת הגלוי' בסיבתה שהיא שלהבת הגנוזה, להתאחדות שלהבת הגנוזה בסיבתה שהיא הגחלת עצמה, ואם שהשלהבת הגלוי' קשורה בהגחלת עצמה, שהרי א"א להיות מציאות שלהבת בלא גחלת, אמנם זה הוא מה שהגחלת היא סיבה ראשונה, והיינו אשר זולת זה לא הי' אפשר להיות כללית השלהבת כנ"ל, וסיבה ראשונה היא בבחי' הבדלה מהדבר המסובב ממנו בסיבה אחר סיבה, וזהו כשלהבת הגלוי' שהיא ע"ג הגחלת, אלא שהיא קשורה בגחלת להיות הגחלת סיבה ראשונה לה בבחי' הבדלה.

(ה) **והדוגמא** מזה יובן למעלה בע"ס הגנוזות וע"ס הגלויות, דע"ס הגנוזות הוא שהן גנוזות ונעלמות באוא"ס ב"ה, ואינם בבחי' מציאות דבר לעצמן כלל, ולכן הם נעלמות שאינם במציאות נגלה, וסיבתן הוא האוא"ס ב"ה, והוא רצה"ע, מה שעלה ברצונו ית' להאציל ע"ס, הנה מעלית רצון זה נאצלו ע"ס בכח, ומאיר בהם האוא"ס בגילוי מאחר שזהו סיבתו, וגם הע"ס ה"ה קשורים ומיוחדים בטלים בתכלית ההתקשרות שאינם דבר לעצמן כלל, והנה זה שמבואר במשל דשלהבת הגנוזה אינה מציאות לעצמה מלבד הגחלת, בהנמשל הוא מה שהכל הוא בבחי' רצון, דחכ' שבכתר בינה שבכתר וכו' אין זה כמו חו"ב שהם ספירות וענינים כו' אלא דהכל הוא בבחי' רצון, רצון להתחכם, רצון להבין, ורצון להתחסד⁷³, והגם

(73) בדה"ה ועבדתם ה"א עטר"ת שבהערה I מציין כאן: וכמ"ש בביאורי הזוהר שמות [לאדמו"ר האמצעי - לו, ד ואילך].

(85) ראה שערי אורה שער החנוכה כא, ב ואילך. סה"מ תרנ"ו ע' שם ואילך. תרנ"ז ע' רט. המשך תרס"ו ע' פ. סה"מ אעת"ר ע' קנח ואילך. עטר"ת ע' סו. תרפ"ט ע' 63 ואילך. לעיל ע' 000 [וכל העם].

(86) פ"ג (לעיל ע' ט ואילך).

(87) ראה סה"מ תרנ"ב ע' מה. ע' רפד. תרנ"ג ע' רלט. הגהות לד"ה פתח אליהו תרנ"ח ע' מה. ע' סז. סה"מ תרס"ה ע' צט. ע' רסת. המשך תער"ב ח"ג ע' א"תכ. סה"מ תרע"ח ע' ק. ע' קו. ע' רכ. עטר"ת ע' נ. תרפ"ו ע' סד. ע' קצט. תרצ"ב ע' קסו ואילך. תרח"ץ ס"ע צד.

(88) ראה עטרת ראש שער ר"ה פ"ד ואילך. אמרי בינה שער הק"ש פ"י. סה"מ תרנ"ב ע' לט ואילך. ועוד.

(89) ע"פ ראש השנה ית, א (וראה חדא"ג מהרש"א שם). נוסח ברכת זכרונות.

שהם רצונות פרטיים, ובהרצון להתחכם הרי יש בו ענין ההתחכמות בהעלם, ורצון להבין הרי יש בו ענין ההבנה בהעלם, (וגם דמאחר שיש בו בהעלם עניני' אלו, מוכרח כי בהעלם העלמם יש גם הגדרים המבדילים ביניהם כו') ומ"מ הרי הכל הוא בחי' רצון שאין בזה התחלקו' פרטים בפ"ע מהרצון הכללי, אבל ע"ס הגלויות הרי שרשם הוא ע"ס הנעלמות, דע"ס הנעלמות הם שרשי ספירות הגלויות, והתאחדות ע"ס הגלויות הוא בהנעלמות, וע"ס הגלויות אם שהם בתכלית היחוד והביטול, אבל מ"מ ה"ה בבחי' מציאות אור עכ"פ, הנה מובן להתאחדות ע"ס הגלויות בסיבתן ע"ס הגנוזות, אינם בערך כלל, להתאחדו' ע"ס הגנוזות בסיבתן האוא"ס ב"ה, וביאור דבר זה הוא דהנה גילוי האצ"י בכלל הוא מה שאין זולתו, וכדאי' בסש"ב פל"ה בהגה"ה, דהגילוי כו' הוא לבדו הוא ואין זולתו. זולתו הפירוש, דלבד העצמות אין שום מציאות כלל, אבל עם העצמות הרי יש מציאות דבר. דזהו ההפרש בין אין ואפס⁷⁴, דאפס הוא דגם עם העצמות אין שום דבר במציאות מלבד העצמות, והיינו שלבד עצמותו ית' אין שום מציאות, ואין הוא דלבד העצמות אין שום מציאות אבל עם העצמות הרי יש מציאות, וזהו"ע האצ"י שהוא ביטול, אמנם הביטול דאצ"י אינו כמו הביטול דבריאה, דהנה הנבראים מציאותם הוא בלי הרגש מקורם, דהנברא הוא מרגיש את עצמו, ואינו מרגיש את מקורו כלל, ואם הי' מרגיש את מקורו הי' מתבטל ממצאותו, דהנברא מציאותו הוא ישותו, ולכן כשאינו מרגיש את מקורו הרי קיומו, ובהרגש מקורו מתבטל מציאותו, ובאצ"י הוא להיפך מזה דבהרגש מקורו הוא מציאותו, דלהיות האצ"י הוא בחי' ביטול, ולכן בהרגש מקורו הוא חיותו ומציאותו, והמשל בזה כמו הדגים שהם נבלעים במקורן ואז הוא חיותם⁷⁵, ודגים הפורשים מן המים הוא המיתה⁷⁶. שהדמיון מזה למעלה בע"ס דאצ"י כבי' הוא כמאמר²² וכד אנת תסתלק מנייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא, ולכן בהרגש מקורן הוא חיותן, ומ"מ אין התאחדותם כהתאחדות ע"ס הגנוזות שאינן מציאות לעצמן כלל, משא"כ ע"ס הגלויות אם שהם מיוחדים כו' ואינן מציאות בפ"ע, אבל מ"מ הרי הם מציאו' לעצמן עכ"פ, דהגם דע"ס דאצ"י מיוחדים עם עצמות רצון המאציל ב"ה כדוגמת התקשרות שלהבת הגלוי' בהגחלת עצמה, אבל זה רק בבחי' סבה ראשונה כנ"ל והוא בבחי' הבדלה, ואמיתת הסיבה הוא בחי' העצמות שלמעלה מבחי' הרצון, והיא בחינה תחתונה שבעצמות, דבחינה תחתונה שבעצמות הוא עצם הגחלת והוא העתקת העצמות להיות בבחינת ממוצע וסיבה להרצון באצילת הע"ס, וזהו והחכ' מאין תמצא, דחכ' הגלוי' מהכתר הוא ע"ד יש מאין, דמאחר דגם החכ' שבכתר אינה בבחי' מציאות כלל כנ"ל וחכ' הגלוי' היא בבחי' מציאות וע"כ החכ' מאין תמצא ע"ד יש מאין.

כל המקובלי' החליטו דעבודה צורך גבוה כו'²⁴ והקדימו להקשות במה שמצינו ענינים ומאמרי' סותרי' במעלת וערך התו', דלפעמי' אומר אורייתא וקוב"ה כולא חד, ולפעמי' אומר עוטה אור כשלמה, שהתו' היא בחי' לבוש שאינו חד עם הלוּבש אותו, וביארו דכתי' והחכ' מאין תמצא דהחכ' מהכתר הוא ע"ד יש מאין, והקשו והלא אצ"י הוא גילוי ההעלם, וא"כ איך חכ' מלמעלה מהחכ' הוא ע"ד יש מאין, וביאור המשנה דע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת, דיש בזה ב' פירושי', המערכת⁶⁹ והעבוה"ק⁷⁰ מבארי' זה על ע"ס הגנוזות, והראב"ד⁷¹ והרמ"ק⁷² על ע"ס הגלויות, ולהיות דהע"ס הגנוזות הן גנוזות ונעלמות ואינן בבחי' מציאות לעצמן, לכן חכ' הגלוי' דאצ"י מהכתר הוא ע"ד יש מאין.

ו) והנה שלהבת הקשורה בגחלת, אפילו כפירוש המערכת ועבוה"ק שהיא השלהבת הגנוזה וטמונה בתוך הגחלת, הגם שאינה מציאות שלהבת בגלוי כלל, ומ"מ הרי היא מציאות אש עכ"פ, ואין זה מה שהוא בבחי' העדר המציאות לגמרי, ועם היות דהשלהבת הגנוזה אינה בבחי' מציאות לעצמה כלל, וכנ"ל דקשורה בגחלת שהיא קשורה ומיוחדת ממש בהגחלת, עד שאין דבר במציאות זולת הגחלת, ומ"מ הרי האש שבתוך הגחלת הנה השלהבת היא עושה ציור בהאש, דזהו מה שהשלהבת קשורה בהגחלת, ועושה בה ציור וא"כ אינו בבחי' פשיטות לגמרי עכ"פ. דמה שמוכן מזה בהמשל הוא דהע"ס כמו שהם בבחי' הכתר, אינן בבחי' מציאות לעצמן כלל, דכתר הוא בחי' רצון, ועם היותם שם בבחי' ספירות חו"ב ומדת חסד כו' אבל הוא כמו שהוא ברצון עדיין, ברצון להתחכם ורצון להבין, ומ"מ ה"ה בבחי' רצונות פרטים עכ"פ, דהרצון להתחכם הרי יש בו ענין ההתחכמות בהעלם. וכמו שרואים בחושי הכחות דהרצון הנעלם הוא הפועל בגילוי, וכמו ע"ד"מ כאשר יש לו רצון בדיבור, אז הנה מפני העלם הרצון שבזה, ה"ה מדבר באריכות גדולה והתפשטות ריבוי דברי' עד אשר בכח הדיבור לבאר הענין באורך ורוחב גדול, וריבוי דברים, וכאשר אין ברצונו לדבר אז גם בענין שהוא רחב מצ"ע ויש בו הרבה ענינים ה"ה מקצר בו לפי שאינו רוצה לדבר. וכן אפילו להתחכם על דבר הוא ג"כ תלוי לפי אופן הרצון, דכאשר רוצה ה"ה מתחכם כו' דבזה נשתנה כח הרצון משאר הכחות דפועל בכל דבר בכח עליון ובדרך גזירה, דכ"ז בא מהעלם הרצון, וא"כ בהרצון להתחכם הרי יש בו בהעלם ענין ההתחכמות, וכן בהרצון להבין הרי יש בו ההבנה בהעלם, וכאשר נמצאו איזה ענינים בהעלם הרי בהכרח שנמצאו כלול בהם גם הגדרי' והענינים, במה שהם נבדלים זמ", וכמו בהתחכמות והבנה, שהם חלוקים זמ", א"כ הרי כאו"א מצוייר בציור פרטי, דזה ציורו חכמה וזה צורתו בינה, וא"כ אינם בבחי' פשיטות כלל. וא"כ מהמשל דשלהבת הקשורה בגחלת אנו יודעים רק שאינו בבחי' מציאות בגילוי, וגם אינם מציאות לעצמן כלל, אבל מ"מ אין זה שהם הע"ס הגנוזות בבחי' פשיטות לגמרי.

ויובן יותר ענין הע"ס הגנוזות מאבן החלמיש⁸⁴ ע"ד"מ שמוציאין ממנו אש ע"י הכאה באבן או בברזל, דבאבן החלמיש הרי אין בו האש במציאות כלל, ורק

74) ראה גם אוה"ת על סידור ע' ססד. סה"מ תרנ"ב ע' י. תרנ"ד ע' מ. הגהות כ"ק אדמו"ר נ"ע לד"ה פתח אליהו שבתו"א – תרנ"ח ע' נה. סה"מ תרנ"ט ע' מז. תרס"ה ע' צו. המשך תער"ב ח"א ע' תקסז. ועוד.
75) ראה לקו"ת צו יד, ב ואילך. שער האמונה פנ"ב (פד, א ואילך). מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"א ע' שסט ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' קמה ואילך. תרצ"ב ע' רכ. לקו"ש ח"כ ע' 172.
76) ראה ע"ז ג, סע"ב. וראה ברכות סא, ב.

84) ראה גם סה"מ צ' להצ"צ מצות הלל (קמח, ב ואילך). המשך תרס"ו ע' קפג. סה"מ תרנ"ט ע' קפד ואילך.

ועפ"ז יובן מ"ש כי תשא כו' לפקודיהם, דיש מנין נסתר והם ע"ס הגנוזות, וזהו פקודיהם של ישראל, דעשר כחות הנפש הנה שרשם מע"ס, ולכן כי תשא את ראש בני, ראש הוא בחי חכ', ובכדי להגביה את בחי החכ' שהיא ראשית ההשתל' לפקודיהם לשרשם בע"ס הגנוזות, וזהו מה שפרש"י⁷⁸ אם באת לשאת ראשם בהגבהה, דגם הראש בחי חכ' ראשי' ההשתל' בהגבהה ע"ס הגנוזות, אשר בזה תרום קרן ישראל, הנה ונתנו איש כפר נפשו להוי' בפקוד אותם, וקח מהם כפר לצדקה, דהנה צדקה ה"ה ג"כ מצוה מהמצות שע"פ השכל, דגם אם לא היו מצוים עלי' היו צריכים לקיימה מדעתא דנפשי, ועיקר קיום מצוה זו הוא לפי שציוה ד', ולא מצד הנדיבות שהוא נדיב לב בטבעו כו' כידוע ולכן הנה הצדקה תרומם⁷⁹. וזהו אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע במה תרום קרן ישראל א"ל בכי תשא, דאם באת להגביה ראשם בהגבהה, ואמר תשא ולא תמנה או תפקד דהעיקר הוא ההעלאה דבחי' ראש חכ' הגלוי' כו', לפקודיהם שהם ע"ס הגנוזות, והוא ע"י הכפר לצדקה, דצדקה תרומם כו'.

בס"ד ש"פ תרומה פ"ב.

דבר אל בני ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי⁷⁸, וצ"ל אומרו ויקחו לי תרומה, דהוי לי' למימר ויתנו לי תרומה, מהו ויקחו כו' ורש"י פי' לי לשמי, וצ"ל מה הכוונה בזה דלי לשמי דוקא, ועוד דהנה לאחר זה שאומר ויקחו לי תרומה חוזר וכופל מאת כל כו' תרומתי, דתחלה אומר דבר אל בני כו' דכל ישראל יקחו להם תרומה, וא"כ הכל בכלל, ואח"כ מפרט דמאת כל איש אשר ידבנו לבו דוקא, אך זה יתורץ עם הא דאי' בירושלמי (שקלים פ"א ה"א) תנא ר"ח בשם רשב"ג שלשה תרומות אמור[ן]ת בפרשה זו, תרומת אדנים, תרומת שקלים, תרומת המשכן, דבר כו' לי תרומה, זהו תרומת אדנים, מאת כו' תרומתי, זהו תרומת שקלים, וזאת התרומה זהו תרומת המשכן, דבד"כ הנה ג' תרומות אלו הם ב' סוגי תורמים, הא' הוא כלל ישראל בין אנשים ובין נשים, ובלא חילוק השנים כלל, ובזה גופא ב' תרומות הא' תרומת אדנים והב' תרומת המשכן, והתורם הב' הוא איש אשר ידבנו לבו, והוא בתרומת שקלים, אשר לכאור' יפלא דתרומת שקלים הוא דבר קבוע אשר העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט⁷⁹, ובתרומה זו הוא דוקא אנשי' ולא נשים, ומבן עשרים שנה ולמעלה⁸⁰, וא"כ אין שייך בזה לכאור' נדיבת לב, ומפני מה הנה בתרומה זו אמר אשר ידבנו לבו, אשר במילא מובן מזה דמה שפירש"י לי לשמי, היינו לשם ד' ולא מפני הנדיבות כ"א לפי שהוא ציווי ד', ולכאור' הוי ענין מהופך דבתרומת אדנים, שהיא תרומה דכולם שוים בהם, אנשים ונשים, ולא נאמר בה קצבה, כתיב לי לשמי ולא בנדיבות לב, כ"א לשמי, ובתרומת שקלים שהיא רק תרומת אנשי' ולא נשי' ובשיעור מוגבל מחצית השקל בחיוב עשיר ועני כאחד נאמר בזה נדיבות לב. והנה הרב המגיד ממעזריטש זצ"ל⁸¹ פי' מאת כל איש, דכולו איש, וצ"ל מהו זה דכולו איש. והנה באדר"נ פי"א אי' א"ר טרפון גדולה מלאכה דאף הקב"ה לא השרה שכירתו על ישראל עד שעשו מלאכה תחלה שנא'⁸² ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, דעשיית המקדש היא מלאכה, וצ"ל מהו מעלת המלאכה, ולהורות על עוצם גודל מעלת המלאכה, הוא זה דתחלה הוא ועשו כו' ואח"כ ושכנתי בתוכם,

ולהבין כ"ז ילהק"ת משנת"ל (בד"ה כי תשא⁸³) דועבדתם את ה"א, והקשו למה אומר ועבדתם ל' נסתר ורבים, ואח"כ אומר והסרתי כמדבר בעצמו, ועוד איך שייך עבוד' לגבי למעלה, דעבודה הוא תיקון, ואנת הוא שלימותא דכולא, ומ"מ

(78) תרומה כה, ב.

(79) תשא ל, טו.

(80) שם, יד.

(81) ראה אור תורה להרב המגיד סימן קא. אוה"ת תרומה ע' א'שסג.

(82) תרומה כה, ח.

(83) לעיל ע' ה.